

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Ob prehodu na nagrajevanje po ekonomskih enotah

Nekako na tiho je bil na zadnjem zasedanju Delavskega sveta dne 23. februarja t. l. sprejet sklep, ki po vsej priliki pomeni revolucionaren korak naprej v sistemu našega nagrajevanja, to je ustvarjanje in razdelitve osebnih dohodkov naših ljudi. Na tem zasedanju je DS namreč sklenil, da se začne s postopnim prehodom na nagrajevanje po ekonomskih enotah. Delavskemu svetu je bil predložen osnutek pravilnika o tem nagrajevanju. Sklenjeno je, da se da ta osnutek pravilnika v diskusijo pred kolektiv, upravi podjetja pa je naročeno, naj pripravi predloge za osnove prvih enot tako, kot to predloženi osnutek predvideva. Na prihodnjem zasedanju pa naj bi bile prve ekonomske enote s sklepom DS tudi formalno ustanovljene.

Kaj je ekonomska enota in kaj je nagrajevanje po ekonomskih enotah? Pod »nagrajevanjem po ekonomskih enotah« razumemo način nagrajevanja, pri katerem kolektiv, določen za izgradnjo nekega objekta, prejema v periodičnih izplačilih doseženo razliko med poenoteno prodajno ceno in dejanskimi materialnimi in z njimi izenačenimi stroški, seve po odbitku primarnih stroškov za režijo podjetja, davščine in sklade podjetja. Namesto kolektiva nekega stavbišča pa je lahko ekonomska enota določena tudi

drugače, n. pr. skupina železokrivcev, delavnica nekega obrata, komunalna itd.

Mi, ki poznamo gradbeništvo vemo, da se tako odpirajo delavcem v gradbeništvu zelo velike možnosti zaslužka. Le pogledimo po gradbiščih, koliko materiala se uničuje in koliko bi se dalo prihraniti na najemninah za stroje. Po pravilniku bi 52 % vseh teh prihrankov šlo direktno na plače članov kolektiva ekonomske enote.

Če po dovršitvi neke gradnje na koncu izračunamo, koliko je bilo za to gradnjo predvidenih ur v proračunu in koliko smo jih dejansko porabili, vidimo, da je vedno teh drugih mnogo več. To gre navadno na račun slabe organizacije in tudi slabega dela, zlasti pri zaključnih delih. Če bo kolektiv ekonomske enote znal ta dela boljše organizirati, bo vse plače teh odvečnih delavcev v celoti pospravil sam.

Z uvedbo ekonomskih enot se torej daje ljudem možnost povečati svoje zaslužke. To pa lahko naredimo z večjo štednjo materiala in sredstev in z boljšo organizacijo dela. Osnutek pravilnika predvideva, da je gornja meja za velikost enote določena tako, da mora vsak delavec imeti možnost pregleda in kontrole vsega delovišča. To je predvsem gradbišče »za eno ograjo«, kjer vsak lahko vidi, kaj delajo vsi

drugi. Vsakdo bo lahko na proizvodnih sestankih predlagal in kritiziral nepravilnosti, lenuha in škodljivca pa bodo lahko odstranili s stavbišča.

Dva problema sta osnovna pri ekonomskih enotah. Prvi je delitev ustvarjenega dohodka v okviru enote, drugi pa je problem odnosov do podjetja in drugih ekonomskih enot. Osnutek pravilnika predvideva, da bodo delavci delali po normi in prejeli akordne presežke, plačane nadure itd. kot doslej. Tam, kjer ni normativov v akordnem ceniku, bodo norme določili pač sami. Tehniki in drugi na takih delovnih mestih, kjer je delo po normi nemogoče, bodo prejeli variabilni del plače na podlagi periodičnega ocenjevanja kot doslej. Doseženi presežek dohodka pa bi se delil vsake tri mesece v sorazmerju s prejetimi plačami za vse izvršene ure, z akordnimi presežki in nagradami vred. Če bo torej norma pre nizka, bo dotični prejel iz skupnega lonca na račun ostalih preveč. Kolektiv se bo moral zavedati, da je vsota plač pač določena in bo zato strogo pazila, da bo vsak nagrajevan res pravično in sorazmerno z vloženim delovnim naporom.

Bistvene važnosti je torej določba osnutka o velikosti ekonomske enote. Če je namreč ta prevelika, se tak pregled izgubi. Le pogledimo n.

pr. naše podjetje kot celoto. To je v bistvu velika ekonomska enota, ki ustvari vsako leto določena, vendar precej natančno omejena sredstva, ki se lahko prelijejo v osebne dohodke. Tudi tu torej velja načelo, da če prejme nekdo preveč, prejmejo zato vsi drugi manj. In vendar je običajen pojav, da imajo člani kolektiva pogosto neupravičene zahteve po zvišanju tarifne postavke ali terenskega dodatka ali pa zahtevajo, da se zadrži sistem regresiranja v cenah hrane in stanovanja itd. In vendar jih pri tem drugi člani kolektiva ne vidijo, da bi z zadovoljevanjem takih zahtev bili njihovi lastni interesi prizadeti. Ekonomske enote, kot jih predvideva osnutek, pa naj bi bile tako velike, da bo ta medsebojna povezanost interesov jasno razvidna. Zato bodo pa tudi ekonomske enote plačevale terenske dodatke, boleznine do 7 dni, doplačila na stroške naseljenj in menz itd. Ne bodo pa plačevale n. pr. nagrade vajencem prav zaradi tega, da bi jih bile zainteresirane imeti.

Glavni smisel prehoda k nagrajevanju po ekonomskih enotah je torej v tem, da bi bili delavci spodbujeni k boljši organizaciji dela in k štednji materiala in sredstev. Iz tega naj bi izvirali njihovi večji zaslužki. Zato moramo že od vsega začetka onemogočiti vse težnje k ustvarjanju trgovskih dobičkov, ki bi izvirali iz poslovanja iz ekonomske enote nazven. Če bi to dopustili, bi se sistem hitro izrodil, mi bi pa morali razvoj ekonomskih enot ustaviti. Bojazen, da ne moremo vsega naprej predvideti, nam narekuje neko previdnost. Zaradi tega pristopamo k uvajanju ekonomskih enot postopno. Namen tega je predvsem v tem, da bi pri prvih enotah ugotovili razne nezdružive pojave in težnje, ki bodo gotovo nastopile in jih nato pravočasno s pravilnikom in organizacijskimi ukrepi v kati zatrli. Ne bojimo se torej uvajanja ekonomskih enot v načelu. Ne! Stvar je v načelu gotovo pozitivna. Zelim le, da bi delali pri tem čimmanj napak in s tem pravzaprav končno dosegli najhitrejši rezultat.

V gornjih izvajanjih je bilo predvsem govora o stavbišču kot ekonomski enoti. Vsako naše gradbišče bi moralo že sedaj v začetku uvesti vsaj po eno tako enoto. Obenem pa bi morali tudi naši obrati začeti s pripravi za organizacijo ekonomskih enot na svojem področju.

Ing. Jože Uršič

Kaznovana malomarnost

Delavski svet našega podjetja je na zadnjem zasedanju potrdil inventuro. Pri tem se je znova izkazalo, da je na eni strani veliko presežkov, da pa je bilo hkrati tudi precej primanjkljajev, česar delavski svet kot dober gospodar nikakor ne more kar tako samo ugotoviti in molče potrditi.

Skupaj gre za skoraj dva milijona dinarjev, ki jih bodo morali opravičiti odgovorni uslužbenci. Od tega je samo pri osnovnih sredstvih za dobrih 1.800.000 dinarjev takih primanjkljajev, ki jih ni moč opravičiti, pri drobnem inventarju in zalogah materiala pa gre za okrog 200.000 dinarjev, za katere delavski svet smatra, da so nastali po malomarnosti uslužbencev. Zato je posem razumljiv sklep delavskega sveta, da morajo krivci te primanjkljaje opravičiti ali pa plačati. Doslej so le v celjskem gradbenem vodstvu ostro postopali, drugod pa so najraje smatrali, da so primanjkljaji posledica objektivnih okoliščin in so se potem primanjkljaji ponavljali iz leta v leto.

Komisija, ki je pregledovala inventuro, je sicer predlagala, naj bi skladiščniki plačali le pet odstotkov prednosti primanjkljajev, delavski svet pa je bil odločnejši in je zahteval, da se ugotovi krivce za vse primanjkljaje in da jih morajo krivci tudi v celoti plačati. Tak sklep delavskega sveta je tudi edino pravičen, če hočemo doseči red v naši skladiščni službi in da ne bomo iz leta v leto ugotavljali samo primanjkljaje, pa čeprav ugotavljamo hkrati presežke, ki so celo večji od primanjkljajev.

Sklep delavskega sveta bo nedvomno bolel in dokaj rigorozen nauk vsem, ki imajo opraviti z materialom v podjetju, da delavski svet glede tega ne pozna nobene šale in da ne bo dopustil v bodoče nobene malomarnosti. Vse inventure, osnovna sredstva, material, je treba točno voditi, pa ne bo ob koncu leta ali ob inventurah nobenih preglavic.

Z GRADBIŠČA V RUŠAH

Udarniško urejeno naselje

V Rušah so nekajkrat premlevali in si belili glave, kako bi uredili stanovanjsko naselje. Vsakokrat pa so ugotavljali isto — ni denarja. In pri tem je tudi ostalo, dokler se ni skupala narje celo inšpekcija.

Kako naj si uredimo naselje, ko pa ni denarja, so govorili. Nekdo je dejal: »Sami si ga uredimo!« Sprva so majali z glavami, toda enemu so se pridružili še drugi. Zedinili so se, da bodo delavsko naselje uredili udarniško in tako tudi storili. Pri urejanju naselja so opravili 1540 udarniških ur.

Danes imajo tako naselje, da so upravičeno ponosni nanj. Seveda pa je tudi uprava nekaj prispevala...

Lo-Jo

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja »Gradis«. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšič« v Ljubljani. — Izhaja mesečno.

Za boljše delo večji zaslužek

Ob sklepu delavskega sveta, da se akordne cene povišajo za nadaljnjih 5 odstotkov

Zaradi ugodnega gospodarskega uspeha je osrednji delavski svet na nedavnem zasedanju sklenil, da se akordni ceniki povečajo za nadaljnjih pet odstotkov. Tako tvori skupno povečanje s sklepom delavskega sveta že na enem prejšnjih zasedanj 10 odstotkov. Pri tem kaže opozoriti na to, da se časovni normativi niso spremenili. To pomeni, če je bilo prej neko delo tarifirano s 100 dinarji, dobi sedaj delavec za isto delo 110 dinarjev. Da pa ne bo kakšne pomote, je treba povedati, da je delavski svet proti koncu lanskega leta že povišal akordne cenike za pet odstotkov, torej gre sedaj za dejansko povečanje nadaljnjih pet odstotkov.

Hkrati je treba povedati, da pomeni to povišanje akordnih cenikov že dejansko delitev tako imenovane dobička, ker so zaslužki le del čistega dohodka podjetja. Če bi namreč izplačevali zaslužke po starih cenikih, bi ostalo toliko več osebnega dohodka, ki bi ga lahko izplačali kot dobiček. Ker pa smo povečali akordne cenike, smo s tem že izčrpali precejšen del tega dobička.

Pravico do tega povečanega akordnega cenika in do povečanega zaslužka po normah pa ima vsak, ki akord ali normo preseže. To pomeni, da tisti, ki izpolni normo ali akord samo z 99 %, nima pravice na povišanje. Pojasnimo to s primerom, da bo stvar jasnejša. Po starem ceniku bi dobil delavec za izpolnitev norme ali za izpolnitev akorda za določeno delo n. pr. 100 dinarjev. Normo doseže le 99 % torej dobi 99 dinarjev za tisto delo. Če pa normo ali akord doseže s 100 odstotki pa dobi 110 in ne 100 dinarjev. Če preseže normo ali akord za 10 %, bi dobil po starem 110 dinarjev, po novem pa 121 dinarjev. Številko 100 dinarjev smo vzeli zaradi lažjega računanja in da bo stvar jasnejša, sicer pa se ti odstotki računajo na tarifno postavko, kadar je delavec nagrajevan po normi, oziroma na akordni cenik, če dela na akord.

Zakaj se je delavski svet odločil za povišanje akordnih cenikov in za dodatek, če delavec normo doseže ali preseže? Zakaj se je delavski svet torej odločil za tako delitev tako imenovane dobička? Delavski svet želi s tem doseči predvsem to, da bodo delavci sami pritiskali na vodstva gradbišč, sektorjev itd., da bi vsa dela normirali ali akordirali. Delavski svet želi spodbuditi slehernega delavca, da bo sam zahteval od gradbiščne ali sektorskega vodstva, naj mu določi akord ali normo, še preden začne delati. Menimo pa, da ne bi bilo prav, če bi norme ali akorde določali šele potem, ko je delo že opravljeno kot so to predlagali na proizvodnem sestanku v Škofji Loki. Naknadno določanje norm ali akordov delavcem namreč ne vzpodbuja k večjemu učinku, k razmišljanju, kako bi delo organizirali, da bi ga hitreje in čim ceneje opravili, saj si ne vedo izračunati, koliko bodo dobili denarja, če se bodo posebej potrudili. Zato torej je treba zahtevati, da se norma ali akord določi ta še preden se delo začne.

Vendar to ne pomeni, da bi normirali ali akordirali le tista dela, za katera smo doslej smatrali, da se dajo akordirati ali normirati. Komisije po gradbiščih ali sektorjih so pooblašene, da ocenijo tudi taka dela, ki jih doslej nismo normirali in že vnaprej komisijsko določijo normo ali akord, torej tudi za dela v naši komunalni službi, v menzah, stanovanjskih naseljih itd., seveda pa je razumljivo, da takih delovnih meril ne bomo postavljali pri takih delih, pri katerih bi preseganje norme ali akorda ne pomenilo nobenega finančnega uspeha za podjetje. Vsak dinar, ki ga prihranimo s tem, da delo hitreje opravimo, se mora pokazati tudi v končnem obračunu podjetja, vsak prihranek na času se mora pokazati tudi finančno. Le tako normiranje in akordiranje je smiselno. Takih del pa je v naši strokimalo.

Temeljni namen delavskega sveta je bil torej, da bi spodbudili sleher-

nega člana naših delovnih kolektivov, da bi sami zahtevali, naj se čimveč del normira ali akordira, da bo vsak nagrajen po tem, koliko je prispeval k uspehu podjetja in da njegov zaslužek ne bo odvisen zgolj od tarifne postavke po času.

Če torej pomislimo, koliko znašajo ta povišanja akordnih cenikov in osnov za izračun presežkov norm, bomo videli, da si s tem povišamo osebne dohodke zaposlenih približno za poldrugo plačo na leto. To pa je nedvomno že velika spodbuda za slehernega delavca in uslužbenca, da se bo res s sreem zavzel za tak način nagrajevanja.

Seveda pa je to nadaljnje izpopolnjevanje že obstoječega sistema nagrajevanja v našem podjetju, saj bomo kvaliteten skok v nagrajevanju po učinku dosegli z nagrajevanjem po ekonomskih enotah, ki smo jih že tudi začeli uvajati.

Ofenziva kadrov je letos v našem podjetju sila močna, ker terja nagrajevanje po učinku tudi izobražbo za delo na delovnem mestu, reportažo o tem berite na 4. in 5. strani

Naj kovačeva kobila ne bo bosa...

■ **Maribor** — Sindikalna podružnica je nedavno polagala obračun svojega dela. Poročila izvršnega odbora so bila zelo konkretna in življenjska. Poleg poročila predsedstva je podal obširno gospodarsko poročilo tov. ing. Borut Majster. Občnemu zboru je prisostvoval tudi predsednik Republiškega odbora tov. Bogo Pečan, tehnični direktor tov. ing. Uršič ter zastopniki lokalnih forumov.

■ **Centralni obrati** — Na zadnji seji upravnega odbora je predsednik inventurne komisije tov. ing. Kopač poročal o popisu za preteklo leto. Iz poročila je predvsem razveseljivo dejstvo, da so z uvedbo zadolžitve posameznih mojstrov dosegli, da v preteklem letu ni bilo nobenih primanjkljajev.

Nadalje so razpravljali o vključitvi strojnikov in šoferjev v akordno delo. Imenovali so tudi komisijo, ki naj preuči predlog o nagrajevanju in akordiranju šoferjev in strojnikov ter ga dostavi v potrditev centralnemu upravnemu odboru. Komisijo sestavljajo: Vinko Irman, šofer, Janez Hojkar, avtomehaničar, Milan Kopač, šef avto parka, ter tov. Ravnikar in Martinšek.

■ **Jesenice** — Upravni odbor gradbišča je na zadnji seji razpravljal o perspektivnem planu za leto 1960. Predvidevajo, da bodo letos izvršili za preko 700 milijonov dinarjev raznih del.

Razpravljali so tudi o brigadnem sistemu dela, ki se pa ni najbolj obneslo. Člani brigade so se vse premalo vključili v življenje kolektiva. Vso zadevo pa bodo v letošnjem letu temeljito spremenili.

Prav tako so sklenili, da bodo na gradnjo avtoceste poslali 4 mladince-brigadirje. Med drugim so sklepali tudi o delitvi tople malice na sektorju Javornik in Gorje.

Ker je v našem podjetju še veliko interesentov za stanovanja, že dlje časa razmišljamo, da bi si izstiske pomagali z zadrugno gradnjo stanovanj. Novi predpisi s tega področja — v mislih imam predvsem zakon o financiranju stanovanjske izgradnje, nam omogočajo dober del sredstev za gradnjo iz družbenih virov, saj je družba zainteresirana predvsem za takšno gradnjo stanovanj, pri kateri se aktivirajo v določeni meri tudi sredstva interesentov, oziroma bodočih zadrugnikov, upoštevajoč pri tem delež, ki ga za posameznega delavca plača podjetje.

Doslej sta bili dve možnosti: ali ustanoviti lastno zadrugo, ali pa se priključiti zavodu za zadrugno stanovanjsko izgradnjo, ki je v Ljubljani okrajnega značaja. Ker do ustanovitve lastne zadruge za naše podjetje ni prišlo, se je 19. delavcev in uslužbencev našega podjetja že vpisalo pri Zavodu in sklenilo z njim pogodbo. Ker pa je vseposod slišati spodbudne glasove, da bi nas posamezna stanovanjska enota stala v lastni zadrugi gradnji precej manj, kot če se posamezni interesenti vključijo v Zavod, je uprava podjetja sklenila pristopiti k organizaciji lastne zadruge in pretrgati s tradicijo, češ da je kovačeva kobila zmeraj bosa.

S tem namenom je komisija za stanovanjsko izgradnjo v podjetju predlagala na zasedanju delavskega sveta, naj bi ustanovili tako zadrugo. Delavski svet, ki dobro pozna naše stanovanjske probleme, je predlog pozdravil ter sklenil, da se ustanovi za naše podjetje posebna stanovanjska zadruga.

Organizacijsko je stvar precej enostavna. Inicijativni odbor, ki je že ustanovljen, bo takoj po anketi sklical občni zbor interesentov, ki bo tudi izvolil zadrugne organe, t.j. zadrugni svet, upravni odbor in upravnika zadruge. Hkrati bo sprejel tudi pravila, nakar se taka zadruga lahko registrira pri pristojnem okrožnem gospodarskem sodišču.

Naša zadruga bi imela v skladu s predpisi zakona o zadrugah značaj samostojne gospodarske organizacije z lastnimi skladi in več gradbišči. Gradbišče bi zadruga ustanovila povsod tam, kjer bi se pojavilo zadostno število interesentov, seveda vse to z odobrenjem podjetja, ki bo dober del zadrugne gradnje finansiral. Dana bo tudi možnost, da se zadrugni interesenti priključijo tisti operativni enoti zadruge, kjer bi si želeli zgraditi stanovanje, n. pr. Mariborčan bi si želel zgraditi stanovanje v Ljubljani itd. Seveda bodo vsi pogoji in podrobnosti urejene z zadrugnimi pravili.

Glede financiranja zadrugne gradnje veljajo določila Zakona o financiranju stanovanjske izgradnje. Zakon določa, da lahko poleg lastnega pologa zadrugnika in prispevka podjetja, kolikor vse to ne zadošča, zadruga za manjkajoči del sredstev licitira na javni licitaciji, ki jo razpiše kreditni sklad. Pogoji licitacije zdaj še niso znani, pričakujemo pa lahko ob sedanjem pomanjkanju kreditov, da bo vsa licitacija postavljena na povsem ekonomsko osnovo. To pomeni, da bo dobil kredit najboljši ponudnik, t.j. tisti, ki bo ponudil največjo obrestno mero ter največji lastni delež pri financiranju. Tako bo licitacija v celoti sproščena in je naš uspeh odvisen predvsem od ponudbe, ki jo bomo sposobni postaviti. Možnost cenejše gradnje, ki jo mi imamo, bo nedvomno precej nižja. To pa nas bo prav gotovo uvrstilo med najboljše ponudnike in zagotovilo sredstva, ki so nam za gradnjo potrebna.

Se nekaj besed o kreditnih skladih. Ti so občinskega značaja in se oblikujejo pri občinskih ljudskih odborih. Za Ljubljano velja, da se ti skladi ne zbirajo pri vsaki občini, ampak se oblikuje enoten sklad za vse ljubljanske občine. Natečaj se razpiše enkrat letno, nakar bo-

mo morali posebej paziti, da razpisa ne bi zamudili, s tem pa bi zaostala gradnja za vse leto. V Ljubljani bo natečaj razpisan v začetku prihodnjega meseca, zaradi česar se nam z ugotovitvijo zadruge že kar močno mudi, če nečemo ostati še eno leto brez vsega.

Trenuten finančni položaj pa je takle: Za prvo operativno enoto zadruge bi celotni predračun porazdelili v sorazmerju deležev na tri dele, od katerih bi od predračunske vsote 1.800.000 za stanovanjsko enoto (dvosobno stanovanje v bloku, ki ga zgradi zadruga) znašal lastni polog zadrugnika 10 %, podjetja 40 %, za ostalo pa bi se udeležili natečaja. Seveda pa to ni dokončno, ampak le informativnega značaja, ker ne moremo že zdaj reči, da na licitaciji ne bo nikogar, ki bi ponudil ugodnejše pogoje od naših. Zato z nestrpnostjo pričakujemo objavo pogojev natečaja, o okviru katerih bomo formulirali našo dokončno ponudbo.

Upoštevajoč dejstvo, da je število kandidatov za zadrugo precejšnje, se bo treba tudi odločiti glede kriterijev za sprejem v zadrugo, oziroma za nekaj prednostnih vrstni red. Menim, da je to predvsem v pristojnosti organov zadruge, ki bodo skladno s pravili odločali, kdo naj ima prednost, kdo pa lahko še nekaj časa potrpi in počaka.

Naglasiti je treba predvsem, da podjetje vnaprej ne bo več gradilo stanovanj in jih razdeljevalo po dosedanjem sistemu, po katerem je dobil prosilec stanovanje brez lastne udeležbe. V bodoče bo moral vsak prispevati svoj delež za najgre v posameznem konkretnem primeru za pridobitev lastnine stanovanja ali samo za pridobitev stanovanjske pravice. Razlika v teh dveh primerih je le v odplačevalni dobi,

ki pa jo navsezadnje določajo pogoji razpisa in uspešnost na natečaju.

Po dosedanjem sistemu se bodo delila stanovanja le še v primerih, ko bo šlo za stanovanja, ki jih izprazni zadrugniki ob preselitvi v novo stanovanje. Zakon o stanovanjskih razmerjih nam v 52. členu to enkratno razpolagalno pravico v celoti zagotavlja.

Omembe vredna je še lastna udeležba pri zadrugi gradnji z delom ali materialom. Vrednost lastnega dela se v šteje v prej omenjenih 10 odstotkov lastnega pologa. Ocenjuje in izračunava pa se po veljavnih normah v gradbeništvu. Tako se nudi še ena možnost, da lastni prispevek ne bo tako občuten. Približno izračun pa je pokazal, da taka udeležba ne bo mogla preseči štirih odstotkov. V končni analizi bi se denarni del lastnega pologa zadrugnika gibal torej v višini najmanj 6 odstotkov. Vse to pa je seveda, kot sem že prej omenil, odvisno od uspeha na natečaju za kredit, naposled pa tudi od proračunske vrednosti stanovanja. Če želi imeti zadrugnik večje stanovanje, narastejo seveda tudi stroški.

Pripomniti pa je treba, da je delavski svet že odobril potrebna finančna sredstva in da je zdaj samo od nas samih odvisno, kdaj bomo zadrugo spravili k življenju. Pri organizaciji in delu pa računa iniciativni odbor na pomoč vseh delavcev in uslužbencev kolektiva.

To je nekaj okvirnih misli in dejstev, ki zadevajo zadrugno gradnjo stanovanj v našem podjetju. Ker vsi predpisi, ki urejajo te zadeve, še niso izšli, je namen tega članka, da člani kolektiva vedo, kako stoje stvari zdaj in da nekaj že delamo.

Kegljavke Gradisa - odlično

Gradis pred Branikom, Gradis — republiški prvak. Takšne laskave naslove smo čitali v zadnjih dneh februarja, ko so stekle zadnje krogle in bili podrti zadnji odločilni keglji za republiško prvenstvo ženskih ekip. Zenska ekipa Gradisa je postala že sedmič republiški prvak v kegljanju. Da so dosegle naše kegljavke ta naslov, so morale tekmovati v treh krogih na treh različnih kegljiščih. Po prvem nastopu, ki ni bil najbolj uspešen, in je bil v Mariboru na kegljišču Branika, so vodile kegljavke Branika. V drugem nastopu, ki je bil na Gradisovem kegljišču v Ljubljani, pa so naše kegljavke, pa čeprav zopet niso bile prve, ujele Branik tako, da je bila po tem nastopu razlika samo še 2 keglja med Gradisom in Branikom.

kom. Vrstni red po drugem nastopu je bil naslednji:

Gradis 4593
Branik 4591
Triglav 4512
Fužinar 4274
Krilato kolo 4220
Ingrad 4048.

Z razliko in prednostjo samo dveh kegljev so se morale pomeriti še tretjič, in sicer v Kranju. Glede na to, da so kegljavke kranjskega Triglava v Ljubljani zmagale, je bilo pričakovati najhujše borbe med ekipami Triglava kot domačinom, Branikom in Gradisom. Pravzaprav je bilo težko napovedati, kdo bo končni zmagovalac, saj je Triglav igral doma. Gradis pa je imel pred Branikom samo dva keglja prednosti.

Toda Gradisovke tudi to pot niso zatajile. Igrale so postrtnovalno in zmagale. Igralke Gradisa so zmagale v zadnjem nastopu za 16 kegljev pred Triglavom, dočim je Branik močno zaostal. Ker pa je Branik imel prednost nekaj kegljev še iz nastopa na domačem kegljišču v Mariboru, je zato ostal na drugem mestu pred Triglavom. Postrtnovalnost Gradisovih kegljavk moramo še posebej omeniti zato, ker so bile nekatere kegljavke še dan pred nastopom bolne, saj je gripa v tem mesecu močno razsajala. Kar tri Gradisove kegljavke so bile bolne. Kljub tem neveselostim pa so izpolnile svojo nalogo, zato jim tudi k osvojitvi naslova republiškega prvaka iskreno čestitamo!

Končni vrstni red:

Gradis 6810 Fužinar 6402
Branik 6747 Krilato kolo 6267
Triglav 6723 Ingrad 6157.

Seminar za stavbovodie na Pohorju

Naše podjetje je priredilo lani tečaj za stavbovodje v Ankaranu. Tak tečaj so letos priredili na Pohorju.

Udeležilo se ga je 16 stavbovodij z vseh naših gradbišč. Poglavitni namen tega tečaja je bil, da bi mlade stavbovodje uvedli v operativno delo. Tečaj je trajal en teden, od 15. do 21. februarja. Vsak dan je bilo po osem ur predavanj. Po zaključku vsake teme je bila razprava, na kateri smo se s predavatelji pogovorili o aktualnih problemih referata.

Program predavanj je bil zelo obširen in smo se morali kar potruditi in zvesto poslušati predavatelje, če smo hoteli znati na izpitu, ki je bil ob koncu seminarja. Program predavanja pa je bil takle: operativno planiranje na začetku gradnje, preiskava betona, agregatov, cementa na gradbišču in splošno o preiskavih teh elementov, finančno poslovanje na gradbišču, normativi in akordiranje, težka mehanizacija, higiensko-tehnična zaščita, potrebna dokumentacija pri gradnji objektov in obratovni obračun ter kalkulacije.

Predavanja so bila izčrpna ter zgoščena. Seznanili smo se z osnovnimi smernicami, v razpravah pa smo se pogovorili o posameznih primerih, ko se mora človek sam odločiti, pri čemer so predavatelji posredovali svoje dragocene izkušnje.

Po končanem seminarju so bili izpiti, in sicer ustni in pismeni. Komisija je vsakega točkovala. Pri izpiti je sodeloval tudi direktor ing. Hugo Keržan. Po izpiti je bila skupna večerja, na kateri smo se

pogovorili o ekonomskih enotah, o novih problemih, ki nastajajo v zvezi z novim načinom dela in še o drugih zanimivostih. Seminar je vsestransko uspel, saj smo veliko pridobili in upam, da bomo vse pridobljeno znanje lahko koristno uporabljali pri bodočem delu. Želeli je samo, da bi bili ti seminarji vsako leto, ker se pojavljajo vedno novi problemi v gradbeništvu.

Za dobro počutje je skrbel upravni odbor, ki nam je zaradi bližnjih izpitov dajal ves teden obilno gmočno osnovo, da nam živci niso opešali.

ŠTEVILO NESREČ PO EDINICAH V JANUARJU 1960

Zap. št.	Edinica	Število zaposlenih	Nesreče pri delu			Nesreče na poti	Skupaj
			smrtne	težje	lažje		
1.	Gradb. v. Ljubljana	850	—	2	4	1	7
2.	Gradb. v. Celje	791	—	—	3	2	5
3.	Gradb. v. Maribor	971	—	2	3	—	5
4.	Gradbišče Jesenice	314	1	1	6	—	8
5.	Gradbišče Zalog	237	—	—	1	—	1
6.	Gradbišče Koper	224	—	—	—	—	—
7.	Gradbišče Ravne	283	—	—	1	—	1
8.	Gradbišče Podvelka	128	—	—	—	—	—
9.	Gradbišče Kranj	85	—	—	1	—	1
10.	C. O. Ljubljana	321	—	—	1	—	1
11.	C. O. Maribor	177	—	—	—	—	—
12.	Obrat. gradb. polizdel.	193	—	—	2	—	2
13.	Lesni obrat Skofja L.	141	—	—	2	—	2
14.	Projektivni biro	29	—	—	—	—	—
15.	Centrala	79	—	—	—	—	—
Skupaj:		4.823	1	5	24	3	33

Josip Kovačič, železostругar, zaposlen na stavbišču stolpnice v Ljubljani, si je v soboto 13. I. 1960. ko se je ob 15.30 vračal z dela, pri padcu na cesti poškodoval nogo.

Zoltan Kalamar, delavec na stavbišču poslovne zgradbe ob Titovi cesti v Ljubljani, zaposlen pri pripravi malte, je šel 26. I. 1960 ob 10. uri po zidarskih stopnicah iz I. nad-

Tehnični direktor ing. Jože Uršič občuduje zimsko naravo na Pohorju ali pa trenira za odhod v Sovjetsko zvezo, kamor bo kmalu odpotoval skupno s še nekaterimi člani našega podjetja na študijsko potovanje

Nesreča ne počiva

stropja v pritličje. Pri tem mu je spodletelo, da je padel in si zlomil desno roko.

Zvonko Hunjet, zidar, vajenec na stavbišču v Gospodinski ul. Ljubljana, je v petek 26. I. 1960 delal pri zidanju okenskih polic. Na kosih opeke pod nogami se je spotaknil in padel ter močno poškodoval desno stran prsnega koša.

Anton Dolinar, je na stavbišču v Skofji Loki 15. I. 1960 podiral zidarski oder. Odernik, ki mu je zdrsnil iz rok in padel na desno nogo ter mu jo poškodoval.

Stefan Hudjet, polkvalificiran minar, zaposlen na gradbišču Jesenice, je 7. I. 1960 delal na podvozu pri izkopu zemlje. Ker je zemljo izpodkopaval, se je od zgoraj utrgal kamen težine ca. 10 kg, mu padel na desno nogo in zlomil 4 prste.

Janez Povšin, zidar, je 14. I. 1960 na stavbišču poslovne zgradbe na Jesenicah izsekaval s sekačem zbiran beton. Ker ni uporabljal zaščitnih očal mu je padel drobec betona v oko, da je moral iskati zdravniško pomoč in boloval bo 10 dni.

Franjo Geri, pričen betoner, je 20. I. 1960 delal pri podiranju peči v martinarnici železarne Jesenice. Ker pri delu ni uporabljal zaščitnih očal, so mu oči zaradi prahu pordele, in je moral iskati zdravniško pomoč.

Anton Zeja, polkvalificiran beto-

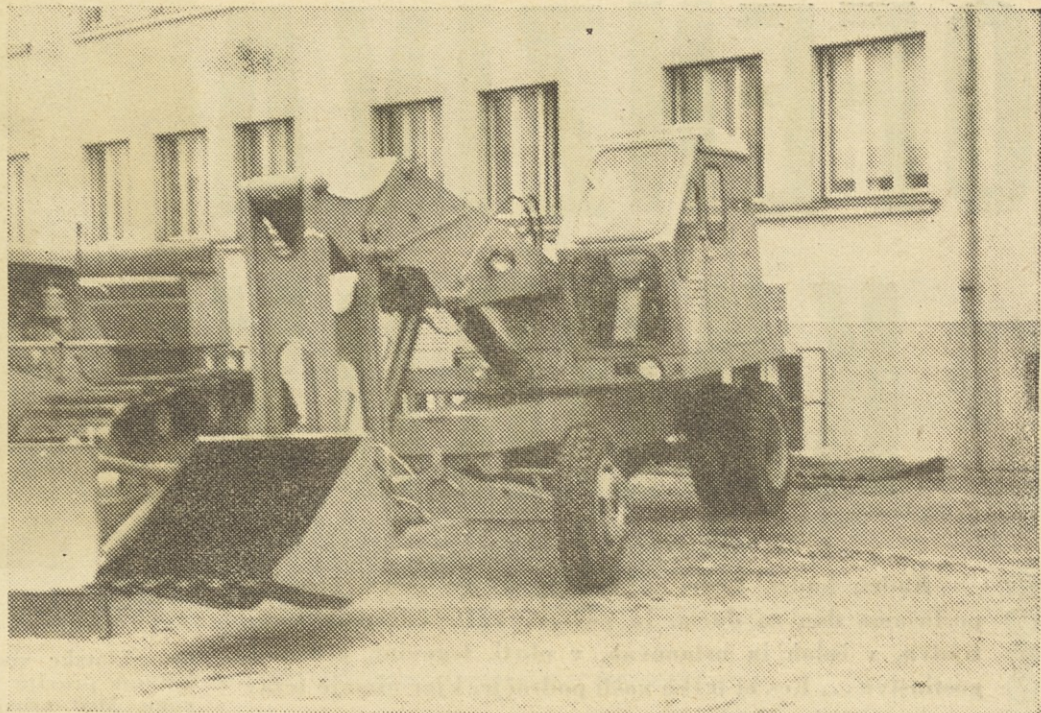
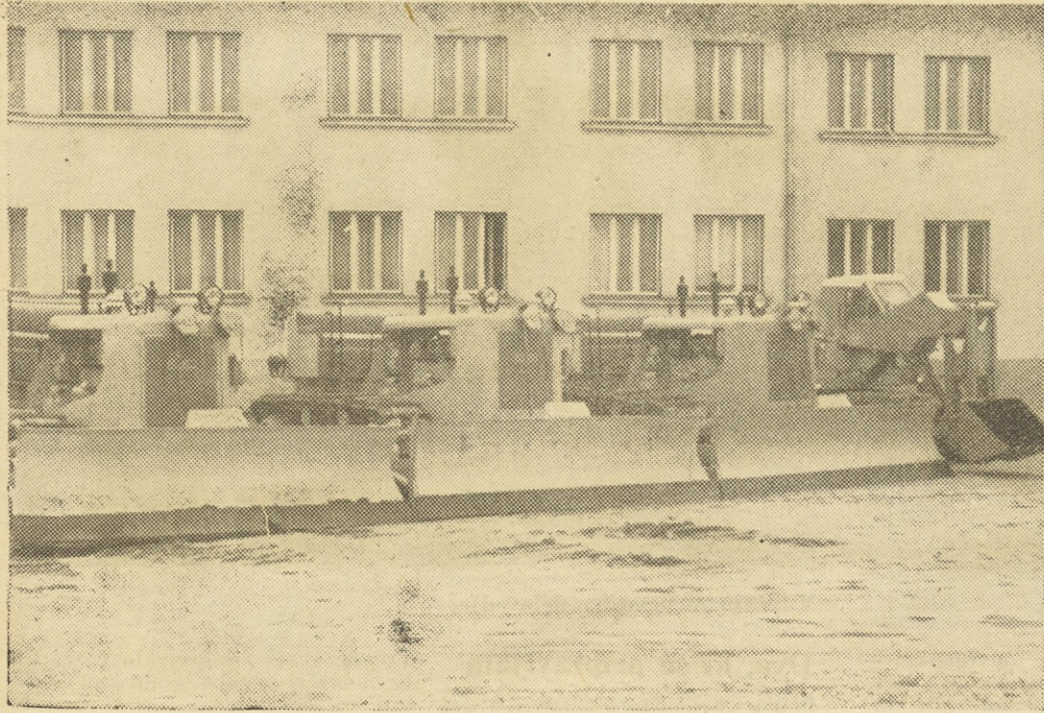
ner, zaposlen na sektorju Gorje, gradb. Jesenice, je 23. I. 1960 s samokolnico odvažal izkovan material iz rova (izkopen dolž. ca. 280 m). Ker plohi, po katerih se vozi, niso bili pravilni in pritrjeni, se je ološ skupaj s samokolnico in voznikom prevrnil. Vozač si je pri padcu poškodoval križ.

Peter Katusič, polkvalificiran delavec, zaposlen na gradbišču Jesenice, je 17. I. 1960 delal pri razoparjenju na sektorju Javornik in žebelj ni takoj po razoparjenju izruval iz desk ali pokrivil, se mu je eden zadril v stopalo desne noge.

Mijo Grudič, polkvalificiran delavec na stavbišču stanovanjskih blokov TE Šoštanj, je po delu 13. I. 1960 hotel čimprej priti domov. Šel je po bližnji, se spotaknil, padel v odvodni kanal in si poškodoval desno roko.

Anton Peternel, ključavničar v lesnem obratu Skofja Loka, je 5. I. 1960 stružil kolesa za smučna vrata. Pri struženju ni uporabljal zaščitnih očal, zato mu je drobec železa padel v levo oko.

Ivan Mešič, minar, je v soboto 30. I. 1960 ob 23.30 na gradbišču Podvelka razkladal kamenje iz odprtega vagona. Spodrenilo mu je, da je skupno s kamenjem padel na že izloženo kamenje in se pri tem teže telesno poškodoval.

To ni STROJI PRIHAJAJO

prvoaprilska

V drugi polovici februarja so naši strokovnjaki imeli poseben praznik, saj so se zbrali pred novo došlimi stroji, katere so obhodovali in niso verjeli, da je to mogoče, ker smo bili vajeni le obljub.

V preteklem letu je naš delavski svet najel posojilo v višini 193 milijonov din za nabavo mehanizacije in se udeležili tudi kumulativnih nabav, ki jih je organiziralo združenje gradbenih podjetij. Po tem času smo sklenili pogodbe za dobavo teh strojev, pretekli so dobavni roki in končno so stroji polagoma začeli prihajati.

Najprej smo prevzeli v tovarni 14. Oktobra 3 buldožerje TG 160. Vsak stroj stane 34 milijonov 260 tisoč, torej vsi stroji skupaj skoraj 103 milijone. Stroj ima 6 cilindrski 4 takti Diesel pogonski motor jakosti 190 KM, znamke Vender. Poraba goriva je 190 g za KM in uro. Širina pluga 4,100 m, teža stroja 16 ton. Urna najemnina za stroj bo znašala za podjetje 4.400 din. Motor je novejšega tipa in je izvršena na njem rekonstrukcija tako, da je pridobil motor od prejšnje jakosti 160 KM 190 KM.

Nadalje smo dobili tudi bager Liebherr tipe A 350. Bager je hitro prevozen, ker je na gumijastih kolesih in zelo pripraven za izkop kanalov, zato je opremljen tudi z globinsko žlico, ki pa se lahko uporablja tudi kot čelna žlica z majhno prestavitvijo vzvodov. Nadalje je bager opremljen z nakladalno žlico in se ga lahko uporablja tudi kot nakladač. Bager poganja 4 takti, dvocilindrski Diesel motor, jakosti 50 KM. Cena temu stroju je 13.374.000 din. Urna najemnina pa bo znašala za naše podjetje 2.100 din.

Poleg teh strojev smo prejeli še 2 stroja za ometavanje »Lübeck«. Stroj stane 800.000 din. Tako imamo sedaj v podjetju 4 stroje »Lübeck«, 2 stroja Turbosol, ki služita istemu namenu, pričakujemo pa še dva stroja Lübeck in dva stroja Turbosol. Stroji se že uporabljajo v Ljubljani, Celju in na Jesenicah.

Transportna sredstva smo dopolnili z enim Dumperjem Chepel tipe D. Cena temu stroju je 5.515.000 din. Pričakujemo še 4 take, ki bodo izpopolnili vrzeli v našem transportu. Za komunalno službo smo

dosedaj nabavili že 3 poltovorne avtomobile tipa Furgon Fiat 1100 Zastava, nosilnosti 800 kg. Cena za te avtomobile je 2.250.000 din. Dodeljeni so gradbenemu vodstvu Maribor, gradbenemu vodstvu Ljubljana in gradbišču Zalog, predvsem za prevoz hrane delavcem, po raznih sektorjih. Pričakujemo še en tak poltovorni avtomobil, namenjen za gradbeno vodstvo Celje.

Z uresničitvijo naših investicijskih programov pri izpopolnitvi mehanizacije in voznega parka bomo prav gotovo ustregli našim gradbiščem, ki že željno pričakujejo te stroje.

M. A.

PUST

Juhej, pust se že bliža
juhej, krofe na mizo
juhajsa-juhej — ploh pa za gnar,
da pili ga bomo kmav.

Dečva bo rajat šoa,
janka bo frčava,
fantiči bojo goadali,
da si le ne bi oči skeglali.

Ženin je zavaštn,
gnar bo spet morau dat,
nevesta se sladko smehlja,
glej ga no, an mav me pa le rad ma.

Kdor hoče vesu bit'
ta mora za pust na Koroško pri'
tam se da rajat in pet —
poorh pa še dobiš pušov deset.

adela

Važnejši sklepi osrednjega delavskega sveta

Osrednji delavski svet podjetja je zasedal 22. II. 1960, in sprejel med drugimi tudi te sklepe:

DS potrdi Pravilnik o delovnih razmerjih s spremembami in dopolnitvami, kot so navedene v zapisniku.

DS potrdi poročilo o poteku in uspehu inventure na dan 31. 12. 1959 in sprejme naslednje sklepe:

a) da se poveča vrednost osnovnih sredstev in njih virov za inventurne presežke pri osnovnih sredstvih v skupni osnovni vrednosti din 4.945.967, oziroma skupni sedanji vrednosti 2.440.000 din,

b) da se izknjižijo iz osnovnih sredstev inventurni primanjkljaji pri osnovnih sredstvih v skupni osnovni vrednosti 3.318.628 din oziroma skupni sedanji vrednosti 1.980.642 din s tem, da se sedanja vrednost teh osnovnih sredstev nadomesti v denarni del osnovnih sredstev in to 130.502 din na breme sklada skupne porabe in 1.850.140 din na breme odgovornih oseb,

c) da se inventurni presežki pri zalogah materiala in drobnega inventarja v skupni vrednosti 9.525.524 din knjižijo v dobro izrednih dohodkov,

d) da se od inventurnih primanjkljajev pri zalogah materiala in drobnega inventarja v skupni vrednosti 8.179.069 din knjiži v breme izrednih izdatkov 7.959.340 din, ostanek t. j. 219.729 din pa v breme odgovornih oseb,

e) da je rok za razčiščenje osebnih zadolžitvev dva meseca. V kolikor se ne razčistijo, ostanejo individualni krivci obremenjeni.

DS sprejme začasno osnutek Pravilnika o ekonomskih enotah s tem, da naj bo kot vodilo k pripravi za ekonomske enote.

DS potrdi predloge stanovanjske komisije, s tem, da se bodo sredstva dodelila za po zaključnem računu za leto 1959.

Sprejme in potrdi se poslovnik DS, s tem, da se ga razmnoži in dostavi vsem edinicam.

Družini pokojnega Brešana, ki se je ponesrečil na gradbišču Jesenice, se da podpora v višini 200.000 din bruto.

Volitve za delavski svet se razpišejo za 22. IV. 1960.

Važnejši sklepi upravnega odbora podjetja

V zvezi z akordnim cenikom sklene UO:

a) da se delo na gradbiščih in drugih deloviščih podjetja organizira tako, da bodo vsa dela, kjer je količnik opravljenega dela edino merilo za delovni napor, normirana in plačana po učinku,

b) v zvezi s tem se naroča, da uprava podjetja pripravi normative za čimveč del (zaključna dela na gradbiščih, transport, komunale, v delavnicah, strojniki) in jih predlaga UO v potrditev. Razen tega se upravi podjetja naroča, da pripravi navodilo edinicam za normiranje tistih del, katere je sicer nemogoče zajeiti v akordnem ceniku,

c) delavcem, ki delajo in so plačani po učinku ter pri tem izpolnjujejo norme, se do začetka meseca t. l. dalje dosedanj 5 % dodatek povečan na 10 % na zaslužek po učinku. Ta dohodek je za razliko od dosedanje prakse v obračunu akordnega zaslužka posebej izkazati. Dodatek 10 % velja za vse delo po učinku ne glede ali se isti vrši na podlagi normativov v akordnem ceniku ali pa na podlagi komisijsko določenih normativov.

Upravni odbor podjetja potrdi ocenjevanje v smislu Pravilnika o nagrajevanju za IV. tromesečje 1960.

Vodilnim uslužbencem centrale določi UO naslednje točke:

ing. Keržanu Hugu 19 točk, ing. Uršiču Jožetu 18,5 točk, ing. Petelnu Alfredu 18 točk, tov. Debevcu Božu 16 točk.

Tarifni pravilnik podjetja se dopolni s sledečimi delovnimi mesti:

Šef ekonomske enote, administrator ekonomske enote, šef defektažne službe v SIP, vodja družbene prehrane, tajnik gradbenega vodstva.

UO začasno potrdi predlog akordnega cenika šoferjev in strojnikov, s tem, da podajo Centralni obrati po preteku treh mesecev detaljno poročilo o rezultatih tega akordiranja. Akordni cenik šoferjev je po detaljni obdelavi priključiti k akordnemu ceniku podjetja. V veljavo stopi od 1. IV. 1960 dalje.

Upravni odbor vzame na znanje predlog racionalizacije ing. Petelna in ing. Stoka Alojza.

Potrdi pa izplačilo premije tov. Alojza Capudra v neto znesku 101.500 din za prijavljeni postopek prihranka pri spremenjenem temelju stopnice S-1 in S-2.

Akordni cenik za nove strojne izdelke se začasno ne potrdi in se ga predloži v pregled upravi centralnih obratov.

Predsednik UOP:
Stane Habat

Malica tudi v Škofji Loki

Na prvi letošnji seji sindikalne podružnice obrata je bilo mnogo razpravljanja o uvedbi toplega dopoldanskega obroka. Ker je bil ta predlog pogostokrat na dnevnem redu raznih sej, so vzeli po novem letu vsi stvar zares.

Ze v začetku so nastale razne težave, ki jih je bilo potrebno odpraviti. Glavna skrb je bilo vpra-

Z listom sem zadovoljen

V zadnji številki Gradisovega vestnika iz lanskega leta ste pozvali bralce, naj povedo svoje mnenje o časopisu. Moram izreči pohvalo uredništvu in našemu vodstvu podjetja, da tako skrbe za delavce. Z listom sem zelo zadovoljen in zelo težko čakam dan, ko ga dobimo. Močno zanimivo je, da zvemo, kaj se dogaja po drugih gradbiščih in v drugih kolektivih našega velikega podjetja.

Ko že govorim o teh zadevah, naj omenim še to, da smo delavci sedaj zelo zadovoljni, ker dobivamo tople malice. Posebno je to prav prišlo meni, ker me že nekaj časa boli želodec. Odkar dobivamo malice, imam dosti manj težav kot prej, ko sem jedel samo suho hrano.

Aleksander Feher

šanje prostora in dobava hrane. Sporazumno z upravo Gorenjske predilnice, ki v celoti kuha skoraj za vsa podjetja v Škofji Loki, smo prvič 15. januarja dobili 65 obrokov tople malice. Res da prostor ne ustreza, se vendar opaža, kako narasča število abonentov, saj včasih preseže tudi čez sto obrokov dnevno. Povprečna zaposlitev za naš obrat je 141 ljudi, iz česar je razvidno, da je delitev toplega obroka zelo pomembna posebno pa sedaj v zimskih mesecih. Upoštevati moramo, da je mnogo naših članov obrata na raznih montažnih delih po gradbiščih podjetja in lahko smatramo, da je prejetanje 95 % članov — abonentov toplega obroka lep uspeh.

Ker sedanja jedilnica služi tudi za vskladiščenje gotovih mizarskih izdelkov, je v obratu zelo zaželeno, da bi čimprej uredili nove prostore. Razumljivo je, da je delitev toplega obroka že iz zdravstvenih razlogov bolj priporočljiva, kakor pa da bi delavci zauživali mrzle malice, v raznih primerih pa glad potišli kar z alkoholom.

Iz statističnih podatkov je razvidno, da je vedno nekaj delavcev, ki dlje časa bolujejo, vzrok je morda tudi v neurejenih prehrani.

Vsem članom lesnega obrata v Škofji Loki želi pisec dober tek.

Upoštevajmo hišni red v samskih domovih

Ob koncu februarja sem opazoval našega upravnika v samskem domu, ki je takoj po 21. uri pregledoval sobe samecev. Taka kontrola pa je precej naporna. Nekateri stanovalci so vinjeni in vedo ob taki priložnosti celo vrsto paragrafov, da upravitelj ne sme v sobo itd. Upravitelj pa je bil neizprosno. Zahteval je, da mu se odpro sleherni vrata. Seveda je našel precej tujih gostov, raznih sorodnic, sestričen itd.

Med stanovalci je nastal prepir. Vsak je skušal dokazati, da ima on prav, da upravitelj ne bi smel po 21. uri v sobo brez povabila in podobno. Če imajo ti prav, tudi jaz ne

vem. Najbolj pa so se razburjali stanovalci brez stanovalek, ki jih je nočni obisk predrnil iz spanja.

Vprašamo se, kdo je kriv tega nočnega nemira. Moram reči, da so stanovalci sami krivi, nekaj krivde pa leži tudi na upravitniku, ki je izgubil živce. On bi moral prekršek samo zapisati, ne pa se prepirati z ljudmi, in predati spisek kršilcev hišnega reda disciplinskemu sodišču.

Vsem prebivalcem samskih domov pa naj bo to v opozorilo, da se morajo držati hišnega reda, saj ta ni napisan zaradi upravnika, ampak zaradi stanovalcev samih. Z. A.

OFENZIVA KADROV

V tečaju za pomožne delovodje

Kadri, kadri, kadri... Refren, ki ga ponavljamo in poslušamo dan za dnem. In povsod. V industriji in kmetijstvu, v šolah in ustanovah, v obrti, trgovini, prometu, gostinstvu... Res bi težko našli področje, kjer nimajo težav s pomanjkanjem kadrov.

Toda kadri rešujejo situacijo, tako vsaj pravijo. Do kadrov moramo priti. A kako? Samo z rednimi šolami? Ta pot bi bila prepočasna. Torej — s šolanjem in izpopolnjevanjem na delovnih mestih, v proizvodnji. To je pot, na katero so zadnje čase z uspehom stopili že v marsikaterem kolektivu. Tudi »Gradis« je nedavno tega ubral isto pot. Pravzaprav bi lahko rekli, da se je v »Gradis« začela nekakšna »generalna ofenziva« na kadre. Saj končno res ni malenkost, če gre v pičlih dveh mesecih skozi vrsto najrazličnejših tečajev precej več kot 200 ljudi!

Kakšni pa so bili ti tečaji? In kje? In kako so uspeli? Je bilo morda kaj narobe? Na vsa ta in še druga vprašanja bodo tokrat odgovarjali tečajniki sami.

Koristimo podjetju in sebi

Nekoliko nerodno sta se prese-dala na širokem naslanjaču v direktorjevi sobi. Morda sta si misli-la: le čemu je vse to potrebno? In kdo ve, kaj vse bo napisal ta no-vinar? Toda počasi se je nezaupa-nje začelo tajati kot sneg na spo-mladanskem soncu. Pogovor je postajal vse bolj in bolj sproščen, neprisiljen.

Anton Jereb in Vjekoslav Blaži sta še mlada pripadnika velike »Gradisove« družine. Obema je ko-maj 23 let, približno leto dni sta zaposlena v betonarni. Prvi je doma iz okolice Idrije, drugi blizu Va-raždina. Vjekoslav je bil sicer že pred odhodom v JLA pri »Gradis« — v Zenici, Krškem in v Grosup-lju. Zdaj pa sta oba v betonarni. Delata kot nekvalificirana beton-erja. Takoj po novem letu sta se pri-javila za tečaj. Rada bi postala polkvalificirana betonerja. Vsak drugi dan obiskujeta po dve uri teoretičnih in praktičnih predavanj. Dvojica med 46 tečajniki, ki se že-lijo usposobiti za polkvalificirane betonerja.

»Kaj pa delata v tečaju?« vprašam Toneta.

»To, kar delamo vsak dan v pod-jetju. Največ se učimo pripravljati material. Pesek, gramoz in...«

»Pa vama je vse razumljivo?« mu sežem sredi stavka v besedo.

»O, kar dobro gre! Cisto po do-mače,« odgovori preprosto.

Potem se razgovori Blaži. Da je kar dobro, da se bodo čim več na-učili, pravi. Tisti, ki ima več zna-nja, se mu pri delu ni treba tako mučiti. »Več bomo koristili pod-jetju in tudi sebi,« je enostavno in lepo zaključil svoje pripovedo-vanje.

»Torej zdaj precej več veš o svo-jem delu? Povej mi kaj o stvareh, ki so ti bile prej neznane?«

Spet ni v zadregi z odgovorom. Pravi, da je mnogo tega, česar prej ni vedel. Zdaj na primer ve, kaj vse betonu škoduje: kisline, lugi, sladkor in druge snovi.

»Kaj pa ob koncu tečaja — bodo izpiti?«

»Pravijo, da bodo.«

»Imaš že kaj treme?«

»Zdaj še ne, odvrne. »Upam, da ne bo tako težko. Bomo že kako obvladali vso snov,« se nasmehne.

Sredstva, ki se bodo bogato obrestovala

Prejšnji mesec so se zbrali na Pohorju. Šestnajst jih je bilo, ki so prišli v šestdnevni tečaj za mla-

de sektorske vodje; operativce — kot jim pravijo v strokovnem žar-gonu. Med njimi je bil tudi inž. Marko Kadunc, mlad inženir, ki de-la v podjetju šele poldrugo leto.

»Kaj sodite o tečaju?« grem ta-koj k stvari.

Odgovor je zelo razveseljiv. Pra-vi, da je bil program tečaja zelo dobro sestavljen, predavatelji pa so bili sami »stari mački«, kot se temu pravi. Inž. Lah je predaval o kolavdacijah. Janžekovič o fi-nančni službi, analitiko Pukšič, obratovni obračun inž. Žerovnik iz Celja, o laboratorijski in konstruk-tivni službi inž. Treppo, o mehani-zaciji Martinšek, o HTZ Skofic, več predavanj pa je imel tudi inž. Pe-telin.

»V čem je bila posebna prednost tečaja?«

Malo se nasmehne. »Veste, preda-vali so nam sami izkušeni strokov-njaki, vsi iz našega podjetja. Za mladega tehnika ali inženirja je neprecenljive važnosti, če sliši pre-davati starega strokovnjaka, ki ima obilico izkušenj.«

»Kdo pa vam je bil kot preda-vatelj najbolj všeč?«

Trenutek premišljuje. »Torej, osebno sem največ pridobil pri pre-davanjih inž. Laha. Zdi se mi, da je on povedal največ tako imeno-vanih »štosov«, ki so nam, novin-cem, še tuji,« se smeji.

»Vam na tečaju kaj ni bilo všeč?«

»Ne bi mogel nobene stvari gra-jati. Le to je škoda, da nismo mogli dovolj uživati lepote našega Pohorja. Saj veste, program je bil precej natrpan; štiri ure dopoldne in prav veliko popoldne.«

»Kaj pa ste počeli zvečer?«

»Malo smo razpravljali s preda-vatelji, včasih pa smo vrgli karte. Tarok. Vsi skupaj — tečajniki in predavatelji.«

»So bili predavatelji tudi pri ta-roku — profesorji?«

»Nekateri že. Vsi pa ne.«

»Torej mislite, da je tečaj dose-gel svoj namen?«

»Vsikakor,« prikima mladi inže-nir. »Prepričan sem, da se bodo sredstva, ki jih je podjetje vložilo v ta tečaj, slej ko prej bogato obrestovala.«

Dva, ki se pripravljata

Potem sta prišla v sobo spet dva mlada tečajnika. Pravzaprav bodoča tečajnika. Ivan Ivanuša in Osman Palič. Oba sta zaposlena v drugi be-tonarni. Ivan dela pri betonskem mešalcu ali pa vozi konzolna dviga-la, pa tudi Osman je zaposlen kot strojnik. Zdaj sta se oba prijavila v tečaj za polkvalificirane stroj-nike.

»Imaš kaj treme?« vprašam Iva-na, ki je doma blizu Čakovca.

»O, bo že šlo, odvrne. Pravi, da se za praktične stvari nič ne »seki-ra«. Da je že precej spoznan s svo-jim »Gigantom«. Pred nekaj meseci, ko strojnik ni mogel delati nadur in je postalo pereče pomanjkanje strojnikov, so ga pregovorili, naj poskusi delati na mešalcu. Imel je voljo pa je poskusil. »Zdaj gre že kar dobro,« se pohvali.

»Torej upaš, da boš kaj pridobil na tečaju?«

»Mislim, da mi bo koristil. Zdaj sem še mlad, zdaj se moram nekaj naučiti in boriti, da pridem z zna-njem naprej,« se odreže.

Teoretično sem veliko pridobil

Na vrsti je spet nova dvojica: že-lezokrivilec Viljem Zrim in tesar Jernej Brenk. Oba sta že skoraj mesec dni v tečaju za pomožne de-lovodje. Vsega skupaj se jih je pri-javilo za ta tečaj 36, potem pa so se nekateri premislili, tako da jih je prišlo z raznih gradbišč v Ljub-ljano 32. Tu je komisija naredila sprejemne izpite in na »rešet« jih je ostalo samo 25. Tečaj gre zdaj h koncu in čez nekaj dni bodo opravili zaključne izpite. »Gradis« bo dobil v kratkem 25 novih po-možnih delovodij.

Viljem in Jernej sta že stara »Gradisovca« — prvi je pri podjetju 11, drugi pa 12 let.

»Zdaj delam na Jesenicah,« pri-poveduje Viljem, »kjer je gradbi-šče zelo raztreseno. Gradimo na Bledu, v Bohinju, Soteski, Gorjah, Jesenicah.«

»Torej vam je tečaj koristil?«

»Seveda! Mnogo koristnega sem zvedel. Samo čas je bil prekratek.

Preveč snovi in premalo časa. Če bi hoteli vso snov podrobno obde-lati, bi moral tečaj trajati vsaj še mesec dni.«

»Zakaj pa ga niste podaljšali?«

»To ni tako enostavno, mi po-jasnjuje. »Poglejte, sezona je pred-durmi! Težko nas pogrešajo na gra-diliščih. Morda bi kdaj drugič ka-zalo prej začeti s tečajem. Morda že v decembru?«

Vprašam ga, kaj mu je bilo na tečaju najbolj všeč, s katerimi predmeti je bil najbolj zadovoljen.

»Ja, teoretično sem nasploh veliko pridobil. Osebno sem največ pridobi-l pri gradbenem poslovanju,« od-vrne. Potem še pojasnjuje, da je to poslovanje precej zapletena reč, ki obsega najrazličnejša obračuna-vanja, kalkulacije, licitacije, akor-de in druge stvari.

Saj smo vsi ena sama družina

Zdaj je na vrsti Jernej, ki v Kra-nju gradi skladišča podjetja »Mer-kur«. Cisto sproščeno pripoveduje.

»Škoda je le to, da smo morali na tečaj tako hitro. Dobro bi bilo, če bi že prej nekoliko »povohali« snov. Tako pa smo prišli v tečaje kar na vrat na nos. Ne bi bilo nap-pak, da bi prihodnjim tečajnikom razposlali skripta že vsaj mesec dni prej, da bi se nekoliko spoznali z gradivom tečaja.«

»Torej vam dela tečaj preglavi-ce?«

»To ravno ne. Ampak — težko dohajam. In samo jaz, še marsikdo. Veste, eem tesar. Nikoli prej se ai-smo v šolah podrobno učili o teh stvareh,« mi pravi.

Potem se spet razgovori. Pripo-veduje, da ga je vedno veselilo, da bi šel v kakšno šolo. Da bi se še izpopolnil. Ampak zdaj že ni več tako mlad. Če bi bil mlajši, bi vse-kakor skušal priti v delovodsko šo-lo.

»Torej je le precej težko v teča-ju, silim vanj.«

»Hm, sprva je bilo res težko. Po-mislite: od dela, ki smo ga vajeni že več kot 12 let, pa kar na lepem spet v šolske klopi, k zvezkom in knjigam. To ni tako enostavno. No, pa smo se že privadili.«

(Nadaljevanje na 5. str.)

Betonier Vjekoslav Blaži

Zidar Milan Majžir

Tesar Janez Korpar

Inž. Marko Kadunc

OFENZIVA KADROV

(Nadaljevanje s 4. str.)

Potem se spet nasmehne. »Veste, raje bi šel ven delat. Ampak, če smo že tu, bomo vztrajali.«

In spet ga zapletem v pripovedovanje. »Včasih še kakšnih izrazov, ki sem jih bral v časopisih, nisem dobro poznal. Zdaj vem precej več. Jaz sem tesar, zdaj pa marsikaj vem tudi o delu zidarjev, betonierjev in drugih poklicev.«

»Kaj pa predavatelj? Ste zadovoljni z njimi?«

»O, zelo. Vse lahko pohvalim, kar po vrsti. Če kaj ne razumemo, nam lepo razložijo. Če je treba tudi dvakrat ali trikrat.«

»Gradbeni elementi! In matematika!«

»Imate še kakšno pripombo?«

»Takšni tečaji so zelo koristni. To je pravilna pot. Ampak zdaj moramo še naprej. V nove tečaje. V gradbeništvu je vedno kaj novega. In s tem se moramo stalno seznanjati.«

Potem je še pripovedoval o predavateljih, ki so se zelo potrudili. In o obisku v betonarni, ki je ni še nikoli videl. Pa o izpitu iz slovenščine, ki so ga menda kar dobro opravili pri prof. Peterci, čeprav že od leta 1948 niso drgnili šolskih klopi.

»In še to vam povem. Zdaj bomo tudi lažje razumeli in zasledovali naš časopis. Včasih sem samo gledal tiste »cifre« in nisem dosti vedel, kaj pomenijo. Zdaj pa bo precej drugače.«

Zdaj bom marsikaj lažje razumel

Tudi Janez Korpar in Drago Gergik sta prišla v tečaj za pomožne obratovodje. Janez Korpar iz gradbišča v Hrašniku, kjer je zaposlen kot tesar. Tudi on je na moč zadovoljen s tečajem in pravi, da je veliko pridobil, čeprav je snovi precej in se morajo veliko učiti.

»Spoznal sem tudi delo drugih poklicev,« pripoveduje zidar Drago Gergik. »Včasih sem delal samo na visokih gradnjah, zdaj pa imam precej znanja tudi o cestah, o vodnih gradnjah, o mostovih. In še o marsičem. Zdaj vem, da se na gradbišču ne bom več moral toliko mučiti. Marsikaj bom zdaj razumel veliko lažje.«

»Kaj pa plača? Bo po tečaju kaj višja,« ponovim že nekajkrat zastavljeno vprašanje in postrani poškilim na zidarja iz Murske Sobote. »O tem nam niso nič povedali. Morda bo kaj višja? Toda to ni najvažnejše. Saj ne gre samo za tistih nekaj dinarjev več ali manj.«

Da bo lahko zdaj še bolj napredoval, pripoveduje. To si je že dolgo na tihem želel. Napredek, znanje — to je nekaj. Vsak delavec si mora to želel, da bi prišel do visoke kvalifikacije, do čim večjega znanja. Da bo lahko dobro delal. Potem bo tudi zaslužek dober. Vsak bo zdaj več vedel in bo lahko

Tečaj za polkvalificirane cementarje v betonarni

tudi bolje delal. Podjetje jim je pri tem veliko nudilo. Dobili so skripta, imajo res odlične predavatelje.

»In še nekaj je. Zdaj, ko bomo prešli na delo po ekonomskih enotah,« mi razlaga, »bomo lahko prednost takšnega dela razlagali sezonskim delavcem. Stari sezonci samo vprašajo: koliko bom imel na uro? Zdaj, ko imamo precej več znanja, pa jim bomo lahko razložili, da bodo mogli še precej več zaslužiti, če bomo v svoji ekonomski enoti delo bolje organizirali, če bomo znali varčevati pri materialu in še marsikaj izboljšati.«

In še predavatelj inž. Sever

»Snov je res precej obširna,« je ob koncu »zasliševanja« dolge vrste tečajnikov dejal predavatelj inž. Sever, »vendar je tak program potreben. Zdaj imajo tečajniki pregled čez vse poslovanje, medtem ko so prej poznali le svoje ozko delovno področje. Ti naši kadri so zdaj nekakšni neoficialni kandidati za delovodsko šolo, v kateri naše podjetje štipendira precej slušateljev. Nasploh sem s tečajniki zelo zadovoljen. Tudi ostali predavatelji so jih pohvalili, češ da so boljši kot v prejšnjih tečajih. Z večjim zanimanjem so se lotili učenja.«

»Kaj pa pravite k temu, da so

mnogi prišli v tečaj kar na vrat na nos z delovišč?«

»No, to je majhna pomanjkljivost, ki jo bo moč v prihodnosti odpraviti. Seveda bi bilo prav, če bi lahko tečajnikom že prej poslali skripta na dom. Toda težava je v tem, da k skriptam ne moremo dobiti ustreznih slik. No, skušali bomo tudi to oviro nekako premestiti.«

Galerija portretov iz tečajev je s tem zaključena. Anton in Vjekoslav, Marko in Ivan, Osman in Viljem, Jernej, Avgust, Milan. In še in še. Več kot dve sto delavcev, tehnikov, inženirjev. Mladi in že odrasli. V tečajih na Pohorju, v betonarni, v upravnem poslopju. In v tečaju za kvalificirane zidarje, ki ga je organiziral Biro za gradbeništvo, pa še vrsta tečajev za polkvalificirane zidarje na raznih gradbiščih. V Šoštanju, kjer jih je 35, v Ravnah 22, na Jesenicah 22. In kmalu se bo začel še v Kopru, kjer jih bo tudi več kot 20...

V pičlih dveh mesecih nad 200 ljudi v tečajih. Učenje in praktično izpopolnjevanje. Pri vseh prizadevanjih za večjim znanjem. Za napredkom. In za večjo delovno storilnostjo.

»Saj smo kot ena družina,« je dejal tesar Jernej Brenk.

»In s tem koristimo podjetju in sebi,« meni mladi betoner Vjekoslav Blažič.

Res je. Kot ena družina so.

S svojim prizadevanjem po večjem znanju koristijo podjetju in tudi sebi.

In skupnosti.

Igor Prešeren

Tesar Jernej Brenk

V industriji obratni inženirji, KAJ PA V GRADBENIŠTVU?

Prispevek k razpravi o reformi strokovnega šolstva

V naši industriji prihaja zadnje čase vse bolj v ospredje potreba po obratnih vodjih — specialistih. Tu gre za vodje obratov, ki do najmanjših podrobnosti obvladajo tehnološki proces, torej, ki so predvsem odlični tehnologi in kot praktični poznavalci delovnih procesov tudi odlični organizatorji proizvodnje. Imenovali naj bi se obratni inženirji. Od obratnih inženirjev pričakuje torej naša družba večjo ekonomičnost in nenehno izboljševanje proizvodnih procesov, hkrati pa jim daje tudi večjo strokovno avtoriteto. Nedvomno bodo novo šolani obratni inženirji prinesli novega duha in poleta v našo industrijo ter ustvarili boljše vez med inženirji — znanstveniki ali projektanti ter proizvodnjo.

Z GRADBISČA STRAŽA — ROGATEC

PRESEŽEN PLAN

Zimski dnevi. Vreme hladno. Temperatura se vrti kar naprej okrog minus 15°C; dela stoji. Tako hladno vreme onemogoča, da bi hiteli z deli tako kot smo začeli septembra in oktobra.

Do danes smo vgradili že okrog 700 kubikov betona, izkopalni in odvozili približno prav toliko zemlje ter zazidali okrog 30 m industrijskega zemljišča.

Ceprav smo dosegli v kratkem času, torej v treh mesecih dokaj lep napredek, še vedno nismo zadovoljni, ker smo predvidevali še večjo storilnost. Vzrok, da plana nismo še bolj presegli, je treba iskati v pomanjkanju materiala, transportnih sredstev in utesnjenoosti gradbišča, ki ne dovoli, da bi si uredili večje zaloge materiala in si delovno področje razširili.

Za letos je predvidenih del še za približno 50 milijonov dinarjev po predračunih, dejansko pa znašajo neizkoriščena sredstva še okrog 90 milijonov dinarjev.

Za vzgojo obratnih inženirjev imamo že danes v Zagrebu posebno šolo. Prav te dni pa je bila odprta taka šola tudi v Mariboru za obratne inženirje strojne in elektro stroke. Kot je videti, bosta strojna in elektro stroka s tem že do neke mere zadovoljeni. Ne dvomimo, da bo to v korist tako proizvodnosti kot tudi ekonomike poslovanja, torej v korist vse družbe.

Kako pa v gradbeništvu? Tu ne mislimo le na razmere v naši republiki, temveč v vsej državi. Je mar sedanji sistem šolanja prav gradbenih kadrov res že dosegel tako raven, da se ne bi dalo ničesar več spremeniti, dodati ali dopolniti? Mar se naši kadri, tako inženirji kot tehniki, delovodje med študijem na fakultetah in v drugih šolah res že nauče vsega, kar bodo potrebovali v svojem poklicu? Neiskreni bi bili, če bi trdili, da je to že uresničeno. Na vseh teh šolah proučujejo le elemente in še te pogostokrat zaradi pomanjkanja časa le informativno. Kako dolga bi morala biti sicer študijska doba, če bi šola posredovala vse znanje! V sedanjih dobi razvoja tehnike ni mogoče pričakovati, da bi bila ena sama oseba odličen konstruktor, hkrati pa tudi odličen tehnolog, odličen ekonomist in navsezadnje še odličen organizator proizvodnje. Že samo te zahteve daleč presegajo zmogljivosti ene, sicer temeljito in vsestransko izobražene osebe. Res so izjeme, geniji in prav ti potrjujejo to pravilo.

Gradbeništvo je stroka, ki ima vrsto posebnosti, je sila obsežna in je že tu potrebna precejšnja specializacija. Trdimo lahko, da ima od vseh proizvodnih vej najobširnejši register dejavnosti. Posebne so zahteve pri visokih gradnjah, drugačne pri nizkih, industrijskih, vodnih, in spet čisto drugačne pri proizvodnji gradbenih polfabrikatov. Našteli smo nekaj najpoglavnejših skupin gradbenega udejstvovanja, pa so že pri teh razlike sila velike. Vsak, že samo površen opa-

zovalec bo moral ugotoviti, da so ogromne, če ne že bistvene. Ne samo nemogoče, tudi nerealno bi bilo pričakovati od povprečno sicer dobrega inženirja, tehnika, delovodje, da bi vse te panoge gradbenega udejstvovanja enako dobro obvladal in da bi mu bile vse enako pri srcu. Nujno je torej, da se v določeni panogi, ki »mu leži«, bolje poglobi v problematiko, jo skuša čimprej dojeti in obvladati ter se na enem iz področij specializirati. Seveda je treba s tem delom na določenem področju nadaljevati pod raznimi okoliščinami in pogoji. Samo tako bo postal vsak izmed njih mojster svojega poklica.

Prav tu pa nastaja največja vrzel. S sistemom strokovnih izpitov in pooblastil, ki veljajo — mimogrede povedano — le za gradbeništvo že dolgo vrsto let, prav gotovo ne usmerjamo naših strokovnjakov na tako pot specializacije. Pomanjkanje gradbenih strokovnjakov, ki postaja že kronično, pa terja nadnormalno prizadevnost, skoraj redno pa tudi čez meje danih pooblastil. Ti primeri niso izjemni, ampak reden pojav in bodo verjetno tudi ostali, saj se je izkazalo, da je to v korist podjetju in skupno-

sti. Ti pojavi se iz leta v leto večajo in nastaja vprašanje, kako te kadre, ki stopajo v ospredje, še tesneje navezati na pospešen napredek podjetja, kako njihovo pripravljenost še racionalneje izkoristiti v korist podjetja.

V gradbeništvu jih prav naša operativna najbolj potrebuje. To bi morali biti operativci, specialisti za določene vrste gradenj. Morda bi se dalo to urediti s postdiplomskim študijem kot v drugih strokah. Tako bodo operativni voditelji nedvomno, ko bodo zadovoljili svoje osebne ambicije po znanju, vnesli v operativno novega poleta, takega, kot ga pričakujemo od obratnih inženirjev v industriji. Ne teoretikov zaradi teorije, temveč praktikov, ambicioznih in seznanjenih z našimi možnostmi, odločnih, željnih da v polni meri opravijo večje zaupanje. To naj bi bili predvsem organizatorji delovnih procesov, organizatorji najsmotnejše in najekonomičnejše uporabe materialov, mehanizacije in delovne sile.

Kar pričakuje industrija od obratnih inženirjev, to bi morali biti v gradbeništvu operativni inženirji.

Jo-vec

Betonier Anton Jereb

»Torej vam bo tečaj koristil?«

»Kako da ne,« se preprosto odreže. »Saj imamo vsi interes, da se nekaj naučimo. In da čim več znamo. Saj smo ena sama družina.«

Da ne bodo rekli: »Kaj pa si delal?«

Tudi Avgust Belovič in Milan Majžir sta že stara »mačka« pri »Gradisu«. Avgust je tesar in dela v podjetju že od leta 1948, Milan pa je zidar pri »Gradisu« sedem let. Avgust pripoveduje o svoji stalni želji, da bi prišel v kakšen tečaj. Dolgo se je trudil, toda vedno je nekako »skozi padel«. Zdaj pa je le prišel v tečaj.

»Torej se vam je končno le izpolnila srčna želja?«

»No, delno,« odgovarja. Potem pripoveduje o tečaju. Da je precej snovi in malo časa. Ni več vaje šolske klopi. Zato je zvečer precej utrujen. Toda zdržal bo. Veliko je pridobil. Morda bo lahko naslednje leto spet prišel v kakšen tečaj.

»Morda bom celo prišel v šolo za visoko kvalificirane delavce? Če bodo dobili tako šolo v Mariboru,« se nasmilja Avgust in razkrije vrsto lepih, zdravih zob.

»V tečaj sem prišel kar s šihla,« pripoveduje Milan, ki dela v Ravnah. V terek so mi povedali, da bom šel v tečaj, v četrtek sem že bil v Ljubljani.«

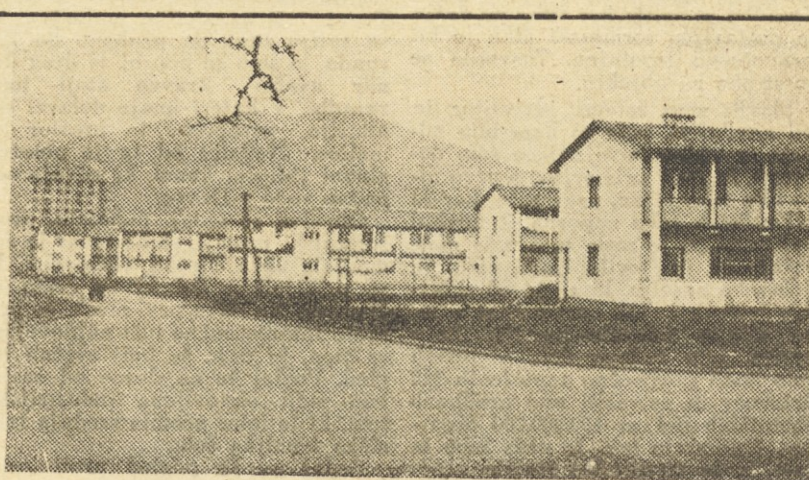
»Ste veliko pridobili na tečaju?«

»Seveda, kar precej več vem kot prej, ko sem prišel v tečaj. Povsod je glavno znanje. Saj nisem prišel sem, da bi tu sedel zastojni mesec dni. Če ne bi ničesar pridobil, bi moji tovariši na gradbišču rekli: »Kaj pa si delal v Ljubljani? Mar ni tako?« se mi smeji.

Potem ga vprašam, kateri predmet mu bo največ koristil.

Zidar Drago Gergik

Pogled na del naselja Čevčevje v Ravnah

»GRADIS« RAVNE

pod drobnogledom

Gradbišče na Ravnah ima zelo stalen značaj. To dokazuje dolgotrajna dejavnost našega podjetja v tem kraju z letno realizacijo povprečno skoraj 400 milijonov dinarjev. Tukajšnja občina skupno z obema velikima podjetjima — Železarna Ravne rudnik Mežica pa podatkih zadnjih dveh let in letošnjega plana investira samo za gradbeno dejavnost okoli milijardo dinarjev. Poleg našega podjetja grade v občini Ravne tudi SGP »Dravograd«, »Stavbenik« iz Prevalja in režijske skupine pri podjetjih. Analiza našega gradbišča od leta 1953 dalje nam bo omogočila dobiti odgovor predvsem na dvojno vprašanje. Ali ima v perspektivnem razvoju našega podjetja edinica na Ravnah pogoje za svoj nadaljnji obstoj in uspešno de-

lo? V čem je vzrok za relativno dobro poslovanje te edinice skozi vsa leta?

V leto 1953 sem posegel zato, ker je to leto prelomnica za naše gospodarstvo. Sprostil smo se gospodarskega pritiska z Vzhoda in razvili smo tesno sodelovanje z drugimi državami. Sprostil se je sistem administrativnega vodenja in pozitivni rezultati gospodarskih organizacij so bili vedno bolj sad kolektivov in vedno manj raznih administrativnih posegov. Tudi statistična služba se poslužuje te letnice.

Najprej realizacija. V številkah (v milijonih din) so čiste gradbene storitve brez stranske proizvodnje, ki gre na Ravnah vsako leto v nekaj deset milijonov, brez prodaje materiala in storitve menz.

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Gradbena dela	276	312	302	114	139	237	335
Obrtna dela	119	108	64	44	69	117	322
Skupaj:	395	420	366	158	208	354	657

Značilno je leto 1956. Že v letu 1955 se odraža zastoj v investicijski dejavnosti v Jugoslaviji, ima pa posledice tudi skozi leto 1957. V letu 1959 pa je abnormalno visok nivo

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Štev. zaposlenih	437	432	368	203	200	257	341

Če zdaj pogledamo še produktivnost naše edinice, je ta v tisoč din

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Gradbeno delo	631	723	821	559	695	923	983
Skupaj:	904	972	994	776	1040	1378	1928

Tudi tu je bilo gradbišče v letu 1956 pasivno. Nekaj zaradi nizkih cen (huda konkurenca pri malih investicijah), nekaj tudi zaradi držanja stalnega kadra. Taka politika je bila takrat pravilna, sicer danes ne bi uspelo edinici poslovati tako pozitivno. Posamezniki v našem podjetju najbrž vedo, kaj pomeni delati z novimi nepričutenimi delavci, ki poleg tega nimajo razvitega čuta za ves kolektiv, niso »GRADISOVCI«. V letu 1959 niti ni realna proizvodnost na čiste gradbene storitve, ki je sorazmerno prenizka, niti na realizacijo, ki je previsoka. Kot rečeno: Lani je bilo veliko zaključnih del. Zelo pozitivno pa je dejstvo, da je kljub temu proizvodnost pri gradbenih storitvah narasla v primerjavi z letom 1958. Seveda pa to ni popolna slika. Upoštevati moramo tudi gibanje cen.

Ko sem prišel do rezultata, sem se močno začudil. Vsi namreč vemo, da cene rastejo. Skok v cenah od leta 1953 do danes ni ravno majhen. Pri izračunu cen sem vzel 42 različnih najznačilnejših del — izkop

obrtinskih storitev, kar je vzrok veliko število prevzetih del v letu 1958, ki so se lani zaključevala.

Vzporedno s tem je imelo podjetje sledeče število zaposlenih:

na zaposlenega takale:

za temelje, zasip, zidanje, ometi, vzdava, betoni, armatura, ostrešja, dvostranski opaž in podobno. Tako sem dobil za vsako leto določen nivo s tem, da sem n. pr. cene zidar-

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Zemeljska dela	100	107	99	101	120	120	128
Zidarska	100	115	107	104	106	109	114
Betonska	100	123	97	90	103	99	101
Tesarska	100	129	109	112	97	103	114
Skupaj:	100	120	103	102	104	105	116

Delavsko naselje v Rušah, za kate rega so žrtvovali mladinci 1550 prostovoljnih ur

RUŠE - največji in naimočnejši sektor gradbenega vodstva Maribor

Pred tremi leti prav v tem času smo pričeli s pripravljalnimi deli na novem sektorju v Rušah. Tovarna dušika nam je zaupala po uspešni licitaciji zgraditev korund hale. Rok za dograditev tega objekta je bil zelo kratek, kajti strojna oprema je že čakala v tovarni, da dobi potrebno streho. Tudi vsa druga montažna dela so bila pogodbeno tako določena, da je bilo od našega roka odvisno vse nadaljnje delo.

Nismo se ustrašili zaupane naloge, saj smo vedeli, da je od njene izpolnitve odvisen naš nadaljnji obstoj v Rušah. Skupaj z vodilnim tehničnim vodstvom smo pred začetkom naredili podrobni terminski plan, po katerem je morala biti stavba pod streho od marca do 15. junija, to je v treh in pol mesecih. Ni še skopnel sneg, ko je na gradbišču postalo živahno kot v čebelnjaku. Pozno v noč so peli mešalci, vibratorji, žerjav je dvigal in se vrtil brez odmora, vmes pa so se čule bodrilne besede brigadirjev in udarci tesarjev, ki so v tej delovni zmagi pokazali, da so vredni člani tako velikega in močnega podjetja. Zgradba je rasla kot goba po dežju in postavljen terminski plan je bil pravočasno izpolnjen. Zasvetila se je streha na objektu.

Slavili smo zmago, investitor je bil navdušen, pota so nam bila odprta in vedno nove naloge smo dobivali, ki pa v primerjavi s prvo niso bile tako težke, prav zato, ker je bil začetek tako naporen. Z novimi nalogami pa je rasla tudi naša moč, večalo se je število ljudi, raslo je delavsko naselje, ki se od začetnih lesenih barak spremenilo v lepo zidano delavsko naselje. Že v prvem letu našega dela v Rušah smo imeli povprečno zaposlenih 112 delavcev in ustvarili smo gradbeno obrtniških del za 150.000.000 dinarjev. Naslednje leto je naša moč še narasla in povprečno število zaposlenih se je dvignilo na 122 delav-

cev in ustvarili smo za 160.000.000 dinarjev gradbeno obrtniških del. Leta 1959 smo postali močnejši. Povprečno smo imeli zaposlenih 144 delavcev in ustvarili smo gradbeno obrtniških del za 193.000.000 dinarjev.

Tri leta so za nami in za sabo smo pustili naša dela, ki so vsem v ponos. Če danes prideš popotnik v Ruše, kjer si zadnjič bil pred tremi leti, boš lahko videl naše delo, naš trud, izpolnjene naloge »Gradisovih« delavcev. Na vzhodnem delu tovarne dušika stoji svetla dvorana, naše največje delo do danes. Tudi tovarna je ponosna na ta objekt, saj je najlepši od vseh v tovarni. Tu se vrti na stotine motorjev, ki se vrtijo zato, da pridemo do korunda, ki smo ga poprej za drag denar uvažali. Zraven stoji lepa zgradba, v kateri imajo delavci sanitarije, garderobe in prostor za malico. Nedaleč od tu je položen glavni zbiralni kanal, ki odvaja odpadno vodo v Dravo.

Obrniva se sedaj, popotnik, proti železniški postaji, slabo cesto je zamenjala nova, široka, tlakovana, ki se priključuje v Selnici na cesto za Maribor. Ko gade prvi mrak, se prižgejo fluorescentne luči najnovejšega tipa, ki dajo še bolj svečan izgled. Poglej še na desno od ceste: tam stoji obnovljena industrijska šola, ki je letos postala srednja tehniška kemijka šola.

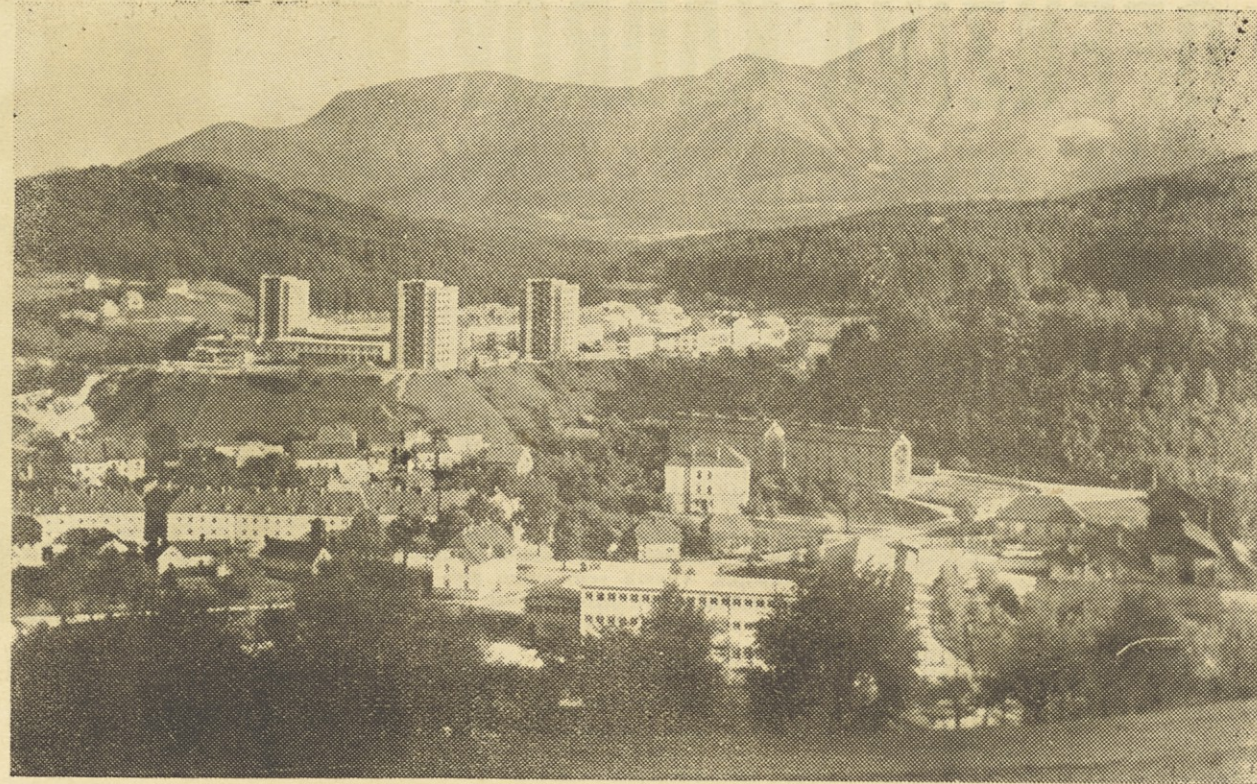
Sedaj pa še pogled proti zelenemu Pohorju, tam raste novo na-

selje, iz Ruš, največje slovenske vasi, raste mesto. Potok, ki je strahoval in poplavljal, so Gradisovi delavci ukrotili in ga prisilili, da teče po strugi, ki smo jo napravili in tlakovali z naravnim kamnom. V treh letih so tam zrastle sodobne stanovanjske stavbe, dva četvorčka, dva šestorčka, dva deveterčka in v letošnjem letu bomo dokončali tri šestnajststanovanjske stavbe. Skupno smo do danes zgradili 90 družinskih stanovanj in 8 garsonjer, za katera so nam posebno družine tovarniških delavcev hvaležne.

Vsak Rušan pa je ponosen na lepo kinodvorano in sodobno telovadnico, kar je prav tako delo Gradisovih delavcev. Kinodvorana s 350 sedeži in telovadnica sta objekta, ki jih v Sloveniji smatrajo za ene izmed najlepših. Dragi popotnik, še veliko je drobnih del, ki jih je naš kolektiv v teh treh letih napravil, in ko boš po treh letih spet prišel, takrat boš imel kaj videti in priznal nam boš, da smo slavo in renome največjega gradbenega podjetja v državi častno zastopali. Tudi v bodoče se bomo potrudili, saj vemo, da z delom gradimo sebi in tistim, ki bodo prišli za nami, lepše življenje.

Ze letos bomo pričeli z gradnjo apnenic, pri katerih znašajo samo gradbena dela ca. 70.000.000, pripravljamo pa tudi že investicijski program za gradnjo tovarne fosfata, katere gradbeni stroški bodo znašali več sto milijonov. Torej še nas čakajo naloge, še nekaj let bo lahko ostal ta kolektiv skupaj in se tudi v bodoče boril, da bo ostal med naimočnejšimi in najboljšimi. Prepričani smo, da bomo vse naloge izvrševali tako, da bomo investitorju, podjetju in sebi v ponos.

Oton Roškar

Panorama Raven, v ozadju Uršlja gora

skih del vzročno vezal na odstotek teh del v dotičnem letu. Isto velja za seštevke vseh del. Leto 1953 je indeks 100, v ostalem pa so se cene gibale takole:

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Zemeljska dela	100	107	99	101	120	120	128
Zidarska	100	115	107	104	106	109	114
Betonska	100	123	97	90	103	99	101
Tesarska	100	129	109	112	97	103	114
Skupaj:	100	120	103	102	104	105	116

Porast cen je nekaj višji pri zemeljskih delih zaradi strukture obračuna v zadnjih treh letih. Pri zidarskih delih je porast cen normalen, razen leta 1954, ki ga bomo posebej obravnavali. Velika nihanja cen pri betonskih delih je povzročilo gibanje cen cementa. Cena za en kg je znašala leta 1953 11 din, 1954 pa že 16 din. Leta 1958 pa je spet padla na 11 din, kar se odraža tudi v tabeli. Pri tesarskih delih se je leta 1957 z odredbo zavrlo stihijsko vihanje cen lesa, s čimer so se cene teh del normalizirale.

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Gradbena dela	100	96	126	87	106	139	135
Gradb. in obrtna	100	90	107	84	111	145	183

To je najzanimivejši prikaz porasta produktivnosti v indeksih. Ta porast v primerjavi s porastom cen nam da precejšnjo razliko v prid proizvodnosti. Razen leta 1954, ko so bile cene visoke in število zaposlenih veliko in pa razumljivo spet v letu 1956, ko je bila nizka realizacija, je edinica na Ravnah uspešno poslovala. Zelo zanimivo bi bilo videti te številke v merilu podjetja. Jasno je nekaj. Mnenja nekaterih da smo dragi, niso utemeljena. Draga stanovanja niso po krivdi ali zaslugi gradbenega podjetja, temveč

	1953	1956	1959
Izkop za temelje z odvozom	m ³ 950,—	920,—	1160,—
Zidanje v cem. 1:5 s prenosom	m ³ 8510,—	8210,—	8870,—
Omet zidov v am. nad 5 m ²	m ² 220,—	240,—	360,—
Omet fasade — teranova	m ² 500,—	480,—	560,—
Armatura do Ø 12 mm	kg 126,—	120,—	137,—
Beton temeljev	m ³ 6200,—	5600,—	6000,—
Konstruktivski beton	m ³ 9200,—	8000,—	8500,—
Ostrešje	m ² 1800,—	2100,—	1800,—
Dvostranski opaž	m ² 600,—	705,—	735,—
Fasadni oder	m ² 240,—	300,—	330,—

V cenah za leto 1953 je ca. 10 % terenskega dodatka, ki se je po situacijah obračunaval posebej na koncu.

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Tehn. in ing.	9	8	9	7	5	4	4
Delovodje	7	8	9	7	6	5	5
Realizacija tehn.	44	53	41	23	42	89	164
na enega delov.	56	53	41	23	35	71	131

Da se vrnem k našim vprašanjem. Vsekakor imajo ravenski Gradisovci pogoje, da s svojim delom prav v tem kraju uspešno gradijo še naprej. Železarna na Ravnah v celoti, topilnica za rudnik v Mežici in celo naselje Čečevje je sad napredov, ki so jih naši ljudje skozi leta prispevali za ta kraj, za Gradis in za našo deželo v ožjem in širšem smislu. Uspehe ima edinica zaradi kadrov, ki jih ima od delavcev do vodilnih uslužbencev, način skupnega življenja in prirodne vezi med delavci in uslužbenci — širše vzeto dobri odnosi, ki so vzpodbudni za delovni član ter dobri odnosi

Zaključek! Najbolj očitne so tri stvari:

1. Dvig cen v šestih letih le za 16 %.

2. Mirujoče cene v letih krize za investicije.

3. Velik skok v letu 1954.

V letu 1954 smo obračunavali poleg terenskega dodatka tudi amortizacijo, ki pa ni bila niti v enotni ceni niti v faktorju; naslednjega leta pa se faktor ni povečal za obračunano amortizacijo, ki je znašala pri nas 70 % na neposredne plače. Zanimiva je morda udeležba posameznih del. Tu je računana industrija in družbeni standard približno enako po 50 %. Odstotki se nanašajo za 7 let.

Zemeljska dela 13 %

Zidarska dela 28 %

Betonska dela 33 %

Tesarska dela 26 %

Če zdaj pogledamo proizvodnost za gradbišče Ravne glede na cene, pa je bilo stanje sledeče:

tiče vzroki druge. Klasičen način gradnje stanovanj, ki ga žal naše projektantske organizacije še vedno nudijo investitorjem, je cokla v gradbeništvu. Razumljivo tudi projektant ni vsemogoč; industrija gradbenega materiala daleč zaostaja z sosednimi državami v proizvodnji novih cenenih, polmontažnih in montažnih izdelkov. Upajmo, da se bodo kmalu vse edinice Gradisa poslužile obsežkov, ki jih je naše podjetje prav tu doseglo. Na Ravnah so bile cene naslednje:

Za edinico na Ravnah je morda zanimiv še podatek o zaposlenosti tehničnega kadra. V tabeli je najprej njihovo število, nato pa realizacija na enega v milijonih.

Leto:	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Tehn. in ing.	9	8	9	7	5	4	4
Delovodje	7	8	9	7	6	5	5
Realizacija tehn.	44	53	41	23	42	89	164
na enega delov.	56	53	41	23	35	71	131

Da se vrnem k našim vprašanjem. Vsekakor imajo ravenski Gradisovci pogoje, da s svojim delom prav v tem kraju uspešno gradijo še naprej. Železarna na Ravnah v celoti, topilnica za rudnik v Mežici in celo naselje Čečevje je sad napredov, ki so jih naši ljudje skozi leta prispevali za ta kraj, za Gradis in za našo deželo v ožjem in širšem smislu. Uspehe ima edinica zaradi kadrov, ki jih ima od delavcev do vodilnih uslužbencev, način skupnega življenja in prirodne vezi med delavci in uslužbenci — širše vzeto dobri odnosi, ki so vzpodbudni za delovni član ter dobri odnosi

z našimi investitorji. Vodilni kader tja do brigadirjev je znal zainteresirati delavce za izredne napore. Redki so celo delavci, ki bi bili pri nas neprizadeti pri delu. Delo je organizirano vedno tako, da eventualni zastoj sproži veržno reakcijo: ukrepa se hitro in kar ni v moči podrejenega, mora to narediti nadrejeni in tako naprej. To leto imamo namen začeti graditi samske domove. Kolektiv pričakuje, da bo delavski svet odobril potrebna finančna sredstva, posebno še zato ker je občina Ravne v svojem planu tudi predvidela prvo ta namen denar za sodelovanje.

Ekonomske cene komunalnih uslug

Med vsemi točkami dnevnega reda na zasedanju delavskega sveta našega podjetja dne 23. II. t. l. je dvignila največ prahu razprava o uvedbi ekonomskih najemnin za stanovanja v naših delavskih naseljih.

S prvim januarjem t. l. so bile v naši državi uvedene ekonomske najemnine po znanem sistemu točkovanja stanovanjskih prostorov. V ta namen so bili regulirani tudi osebni dohodki vseh državljanov, ki se nahajajo v delovnem razmerju in tudi upokojevcem tako, da se s 1. januarjem 1960. zvišajo tarifyne postavke za 4 % od bruto zneska ali za 6 1/2 % od neto zneska.

Iz navedenega torej sledi, da je ureditev stanovanjskih najemnin tudi v naših naseljih nujna in tudi v moralnem in materialnem oziru upravičena. Nevzdržno je namreč, da bi podjetje iz neekonomskih najemnin ustvarjalo izgube. Takšne izgube bi bilo smatrati za osebne prejemke v naturi in bi bilo na takšne izdatke potrebno odvajati še vse dajatve kot so družbeni prispevek, prispevek za socialno zavarovanje in dopolnilni proračunski prispevek kar bi izgubo le še povečalo in občitno bremenilo naš skupni plačni sklad.

Pomisliti je dalje treba, da bi takšno prekomerno črpanje plačnega sklada iz neekonomskih najemnin v naših delavskih naseljih in neekonomskih cen za hrano v naših delavsko-uslužbenih restavracijah nujno naletelo na odpor in negodovanje tistih članov našega kolektiva, ki teh uslug naše komunalne dejavnosti niso deležni. S takšno politiko bi ustvarili neenak položaj za člane našega

kolektiva, kar bi v nemali meri povzročalo vročo kri.

Iz obrazloženega torej sledi, da je odločitev upravnega odbora in delavskega sveta podjetja, da se z 20. februarjem t. l. uvedejo ekonomske najemnine, ki so bile pripravljene s skrbno analizo stroškov in realizacije v devetih naših delavskih naseljih in delavsko-uslužbenih restavracijah v preteklih letih, pravilna. Bodoče najemnine naj bi torej znašale:

za ležišče v baraki slabše vrste 700 din mesečno

za ležišče v baraki boljše vrste 1.000 din mesečno

za ležišče v samskem domu 1.800 din mesečno brez kurjave.

Za kategorizacije posameznih objektov v naseljih pa je bila imenovana posebna komisija, ki jo sestavljajo tov. Božo Debevec in tov. Janez Škofic ter po en član delavskega sveta prizadete organizacijske enote.

H gornjemu pripominjamo, da so druga podjetja zadevo okoli novih najemnin uredila že s 1. januarjem t. l., medtem ko veljajo pri nas šele od 20. februarja tako, da je bojazen glede fluktuacije delovne sile več kot neupravičena.

Da zadeva ni tako boleča, kot bi jo hoteli prikazati nekateri nepoučeni ali morda osebno prizadeti, ki skušajo s svojim ozkim gledanjem in negodovanjem negativno vplivati na nepoučene, naj jih opozorimo še na terenski dodatek. Terenski dodatek je poseben dohodek, ki ga prejemajo skoraj vsi prizadeti kot nadomestilo za večje stroške, ki jih morajo plačevati za komunalne usluge na terenu.

Ta terenski dodatek, na katerega funkcijo nekateri zelo radi pozabljajo in ga istovetijo s tarifno postavko, v večini primerov zadošča že sam po sebi za pokrievanje komunalnih uslug.

Da bi podjetje vzpodbudilo delavce za delo po normah, ki bi jim omogočilo boljše zaslužke in s tem v zvezi višji standard, je delavski svet sklenil zvišati tarifno postavko pri doseganju norme od dosedanjih 5 % za nadaljnjih 5 %, to je na 10 %.

Mimo tega je sklenil delavski svet, da bo tudi v letu 1960 dopolnilni družbeni prispevek, ki ga je predpisala večina občin do 10 % od rednega proračunskega prispevka in bi ga morali plačati delavci sami, prevzelo podjetje. Pri tem sklepu je delavski svet podjetja vodila misel, da naj bi naši delavci za enako delo prejemali enake prejemke. To načelo pa bi bilo kršeno, ker so razni občinski ljudski odbori, na katerih teritoriju se odvija naša dejavnost, predpisali različne stopnje dopolnilnega proračunskega prispevka in z različno časovno veljavnostjo, medtem ko ga nekateri ljudski odbori sploh niso predpisali.

Poleg navedenega je delavski svet podjetja priporočil vsem prizadetim enotam in delavskim svetom po gradbiščih, naj izkoristijo vse notranje rezerve za znižanje stroškov komunalnih uslug. Marsikje bi se s pravilnim odnosom do družbene lastnine mogli prihraniti težki tisočaki. Pomislimo samo na to, kako posamezniki, ki žal niso redki, še vedno ravnaajo z našo opremo in posteljnino, po nepotrebnem gorijo luči, uporabljajo električne

peči in kuhalnike, po nepotrebnem ročice vodo, potratno se ravna s toplo vodo itd. Tudi z boljšim vzdrževanjem snage in reda po naseljih bi morda mogli kaj prihraniti pri snailkah in s tem znižati naše stroške. V delavsko-uslužbenih restavracijah bi bilo potrebno prav tako uvesti delo po normah in morda tudi uvesti samopostrežbo. Z dobrim zgledom in prepričevanjem ter z vzgojo bi se dalo še marsikaj prihraniti. Vse navedene stvari se zdijo morda malenkostne in nevažne, toda s štednjo in pravilnim odnosom do skupne lastnine bi mogli znatno znižati stroške naših komunalnih uslug in na to tudi ceno zanje.

Za ceno hrane v delavsko-uslužbenih restavracijah delavski svet podjetja ni predpisal enotnega cenika, temveč je to prepustil kolektivom samim in delavskim svetom posameznih enot. Razumljivo je, da nekje želijo preprostejšo, drugje zopet boljše hrano, zaradi česar seveda ni mogoče določati enotne cene. Velja pa naj načelo, da zaradi delavske prehrane podjetje ne sme trpeti izgub.

Iz vsega navedenega sledi, da delavski svet podjetja pri reguliranju cen za stanovanje ni ukrepal administrativno, temveč je po temeljiti analizi stroškov in ob upoštevanju finančnih zmogljivosti naših delavcev ter z upoštevanjem koristi vseh prizadetih določil najemnine, ki so moralno in ekonomsko upravičene.

Na nas vseh pa je, da z razumevanjem sprejmemo te odločitve in vsak po svojih močeh prispevamo k zniževanju stroškov.

Božo Debevec

Izobrazba za delovno mesto

Predsem bi radi povedali, da je bila kritika občenega zbora delovodskih in mojstrskih šol povedana javno, in sicer na plenarnem zasedanju Republiškega odbora sindikata kovinarjev Slovenije, kjer je o tem govoril predsednik Zveze delavskih in ljudskih univerz Slovenije. Pa tudi na plenarnem zasedanju so bila iznesena načela, ki smo jih zagovarjali v odgovoru na dopis tovariša Weita. Potemtakem le lahko sodimo, da je našel omenjeni občni zbor odmev o javnosti, o čemer je bilo pisano med drugim tudi v časopisih.

Zlasti pa bi radi naglasili, da odgovor ni bil namenjen osebno tov. Weitu, saj ni storil drugega, kot da je povedal to, kar so govorili na občnem zboru. Zato bi bilo napak, če bi te stvari jemali osebno.

Nedvomno je glede strokovnega izobraževanja še vrsto nejasnosti in prav sedaj smo v obdobju, ko se vse te stvari javno razpravljajo in razčiščujejo. Napredne socialistične sile se glede strokovnega izobraževanja zavzemajo za to, da je kvalifikacija kot jo zdaj še vedno pojmujejo v znanih štirih kategorijah od nekvalificiranih do visokokvalificiranih delavcev, že preživela in da ne ustreza razvoju sodobne industrijske proizvodnje. To ni morda neka naša

posebnost, posebnost naše družbene ureditve, saj so prišli do tega spoznanja tudi v kapitalističnih državah, kjer so te zadeve še bolj potenceirane, saj delujejo stihijski zakoni blagovne proizvodnje v dosti bolj surovi obliki kot pa v našem družbenem redu, kjer računamo tudi z vlogo subjektivnih socialističnih sil. Gre torej za to, da tako izobraževanje, ki bi stremelo za pridobivanje papirnatih kvalifikacij, ne ustreza današnjemu času, da proizvodnja in njena ekonomika take razoršitve delavcev na te štiri kategorije ne prizna, saj je vsak plačan po svojem delu, po svojem prispevku v dohodku podjetja ne glede na to, kakšna spričevala ima. Naj znova ponovimo tisto tezo, ki smo jo zapisali že zadnjič, da samo zato, ker ima nekdo v žepu spričevali, še ni upravičen do večjega zaslužka in boljšega delovnega mesta. Prav to pa je tisto bistveno, kar je bilo kritizirano v razpravah o tem občnem zboru.

Potemtakem se ne moremo sklicevati na večletno tradicijo šole, še manj na to, da ima sedaj šola nižji rang, kljub temu, da je ostal program nespremenjen in čeprav imajo take šole še v drugih republikah. Kdor tako razmišlja, še ni doumel vsebinskih sprememb o našem go-

spodarskem in družbenem razvoju, saj prav taki argumenti dokazujejo, da se bo treba še močno truditi, da bomo spremenili mnenje o strokovnem izobraževanju. Tega pa ni moč spremeniti čez noč, kot ni moč spremeniti čez noč sistema. To bo dolgotrajen boj, v katerem pa si moramo stvari nenehno pojasnjevati in si prizadevati, da bo tako mnenje zavestnih socialističnih sil prodrlo do slehernega delavca. Saj se danes delavci še kako prizadevajo za take kvalifikacije, ker jih sam sistem sili v to, ker je od tega še vedno odvisna tarifna postavka, ker je sam podjetje zaradi sistema minimalnih osebnih dohodkov še vedno stimulirano za papirnathe kvalifikacije, saj je minimalni osebni dohodek zgrajen na teh štirih kvalifikacijah in je to temeljni instrument, po katerem se deli dohodek med podjetjem in skupnostjo itd. Cela vrsta elementov starega je še torej, ki temelje na kvalifikacijah. Toda mi se moramo zavedati, da to ni dobro, da je to treba spremeniti, vemo tudi, zakaj je treba to spremeniti, graditelji socializma imamo glede tega jasno postavljene cilje. Gre le za to, da jih uresničujemo, kolikor le moč v osakodneni praksi socialistične graditve, ne naenkrat, ampak postopoma.

Tako ne smemo delati!

Neka naša edinica je uporabljala na delovišču diafragmo črpalko s pogonskim Diesel motorjem »Arana«. Brez vednosti šefa gradbišča, strojnega referenta in oddelka za mehanizacijo pri CO je sektorski tehnik stroj posodil nekemu drugemu gradbenemu podjetju brez kakršne koli pogodbe.

S tem je bila zagrešena prva groba napaka. Stroj so uporabljali pri tujem podjetju brez pravega strokovnega nadzorstva. Druga napaka. Posledica? Ker tuji strojnik ni poznal tega motorja, ni mazal potrebnih strojnih delov. Strojnik bi moral od časa do časa priviti mazalico (stauferico) in tako do poškodbe motorja ne bi prišlo.

S slike, ki jo priobčujemo, je razvidno, kateri deli motorja so se poškodovali. Steblo ventila, ki teče po vodilu v bloku, ni bilo mazano, zato se je ventil zataknil v vodilu tako, da se ni mogel več povrniti v svoj položaj. Zato je bat udaril v ventil in ga odlomil v vratu (1). Odlomljeni del je padel med bat in glavo motorja, kar je povzročilo nadaljnje poškodbe. Gornji del bata (2) se je prebil in je nastala v batni luknji. Bat je torej uničen, razbila se je izgorovalna komora (3), deformiral nosilec vbrizgalne šobe (4), razbil sedež izpušnega ventila (5), zvila se je ojnica (6) in zaradi vsega tega prav gotovo tudi deformirala motorna gred.

Omenjeni deli se zaradi hudih poškodb ne dajo popraviti in je treba vse dele z motorno glavo vred nabaviti nove. Škoda, ki je nastala zaradi tega, ker ni bil samo en del stroja mazan, znaša ca. 100.000 dinarjev.

Krivo doiskati kje drugje, bi bilo nesmiselno. Komisija, ki si je poškodbo ogledala, je ugotovila, da je vzrok samo v tem, ker omenjeni ventil oziroma vodilo ni bilo mazano.

Kolikor podjetje, ki si je stroj izposodilo, ne bi bilo pripravljeno poravnati nastale škode, bi lahko

nastal spor zaradi poravnave škode, ker ni bila sklenjena o posojilu najemna pogodba.

Podjetje, ki je poškodovalo omenjeni motor, ga je pripeljalo v popravilo v Centralne obrate v Ljubljani, kjer pa se je po naključju ugotovilo, da je to pravzaprav motor, ki je last podjetja. Šele na osnovi te ugotovitve smo začeli raziskovati, kako je ta motor prišel k tujemu podjetju.

Tuje podjetje, ki si je od nas izposodilo stroj, bi moralo, če bi poznali najemne pogoje in kolikor bi bila sklenjena pogodba o najemu stroja, obvestiti sektorskega tehnika, ki je posodil stroj, da bi prijavil okvaro referentu za zavarovanje (strojelom).

Iz tega primera se lahko naučimo naslednje:

1. strojev ne posojevati drugim podjetjem brez vednosti šefa gradbišča, strojnega referenta gradbišča in oddelka za mehanizacijo CO;
2. za stroje, ki se posojajo, se sklene najemna pogodba in priloži najemne pogoje;
3. s strojem je potrebno posoditi tudi našega strojnika;
4. vse strojelome je potrebno prijaviti referentu za zavarovanje pri CO (tov. Mrakova).

Mislím, da je opisani primer dovolj poučen in naj služi predvsem našim sektorskim vodjem, ki posojajo stroje raznim podjetjem in s tem povzročajo zmedo o evidenci strojev. Ob zadnji inventuri osnovnih sredstev je bil ugotovljen primanjkljaj strojev, za katere smo prepričani, da niso bili ukradeni, temveč so jih posodili tujim podjetjem brez kakršnihkoli najemnih pogodb. Pripominjam pa, da reverzov za posojanje strojev sploh ni, temveč so edini dokument o posojilu stroja najemne pogodbe. S temi pogodbami so regulirani vsi odnosi v raznih primerih. Če bomo pravilno delali, ne bo nikakih nepotrebnih zapisnikov in s tem v zvezi tudi ne raznih sankcij.

M. A.

Skladiščna služba

Predpisi o finančnem in materialnem poslovanju so z dneva v dan strožji. Za vodenje evidence o gibanju materiala za celotno podjetje je potreben ogromen aparat. To terja posebno delo, saj je treba točno evidentirati ves prejem in vso porabo materiala po stroškovnih mestih.

Povečanje števila kadrov v materialni službi več ali manj ni utemeljeno. Delo bomo izboljšali le z enotnim poslovanjem, predvsem pa z dobro organizacijo dela ter strokovnim izobraževanjem kadrov v v skladiščni službi.

Centrala podjetja je izdala kratka navodila o vodenju evidence materiala in drobnega inventarja. Navodila so proučili s skladiščniki in materialnimi knjigovodji na enodnevni seminarjih v Ljubljani, Mariboru in Celju. Seminarjem je prisotnovalo 92 skladiščnikov in materialnih knjigovodij vsega podjetja.

Čas je bil kratko odmerjen, udeležba zadovoljiva in zanimanje je bilo veliko. S tem se ni rečeno, da smo nudili vse probleme materialne službe. Nujno je, da skladiščnikom v bodoče nudimo vsestransko strokovno pomoč. Pomoč bo uspešna le, če bodo gradbena vodstva in vodstva gradbišč ta kader nenehno instruira in nadzirala.

Dobro poslovanje je odvisno od sodelovanja med tehničnim in komercialnim sektorjem. To sodelovanje pa se zrcali predvsem na samem gradbišču. Delovodja in skladiščnik morata vsestransko sodelovati, vendar brez vsake familiarnosti. Skladiščnik je za zaupani material osebno kazensko in materialno odgovoren. Razumljivo je, da je disciplinsko odgovoren delovodji in sektorskemu vodji, v materialnem pogledu pa je popolnoma samostojen. Njegova osnovna naloga je, da gradbišču preskrbi potreben material, izposujejo drobni inventar in prilagodi celotno skladiščno službo potrebam gradbišča. V nobenem primeru pa skladiščnik ne more manipulirati z materialom, ne da bi imel ustrezne dokumente.

Za material, ki je vskladiščen v pokritem ali odprtem prostoru (les, opeka, pesek, betonske cevi itd.), naj bi bil delovodja ssoodgovoren, saj se material izdaja po njegovem nalogu. To je mišljeno v toliko, da

poskrbi za ograditev gradbišča, da daje skladiščniku sproti potrebne podatke o uporabi in sodeluje pri mesečnem ocenjevanju porabe množičnega materiala. Delovodja podpisuje dobavnice za dnevno izdano drobn material in množični material, ki ga mesečno razknjižujemo. Razumljivo je, da s podpisom dobavnice kot dokumenta za razknjiževanje ne potrjuje prejem tega materiala, temveč le potrjuje, da je bil material dejansko vgrajen v objekt. Glede tega ni odgovornost delovodje nič manjša od skladiščnika. Pravilni poslovni odnosi bodo odpravili marsikatero nepravilnost, materialno poslovanje pa bo vzorno vodeno.

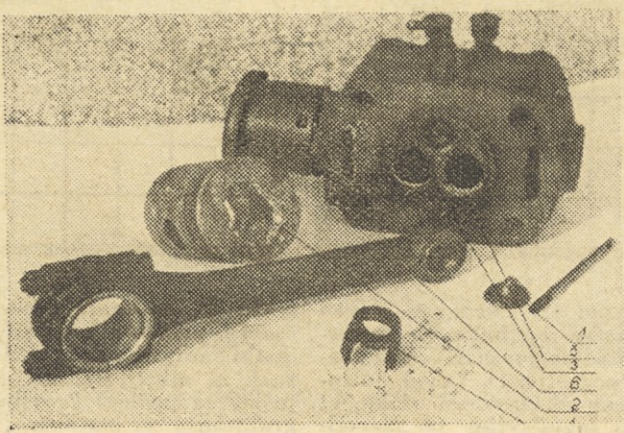
Skrb za pravilno vskladiščenje materiala ter varčevanje ni le pravilo, ampak dolžnost skladiščnika in drugih, ki rokujejo z materialom. Material smo dolžni pravilno vskladiščiti, da ne izgublja uporabne in denarne vrednosti. Ogromne važnosti je, kako rokujemo z lesom, saj vsi vemo, koliko nas stane. Zato ga moramo pravilno vskladiščiti in racionalno trošiti, da podaljšamo njegovo uporabno dobo.

Našim skladiščnikom so zaupane denarne vrednosti kot blagajnikom, tudi pogoji dela so več ali manj težji. Ni dovolj, da pri izbiri skladišnega kadra pazimo predvsem na poštenost. Skladiščnik mora poznati posamezne vrste blaga, način vskladiščenja in tehniko poslovanja, predvsem pa mora znati rokovati z materialom kot dober gospodar. Inventurni popisi ob koncu leta 1959 so nas zatekli tehnično precej nepripravljene. Vsklajevanje knjižnega stanja z dejanskim nam bo dalo več dela kot sicer, ker na to med letom nismo dovolj pazili.

Brez dobre skladiščne evidence si ne moremo zamišljati točne evidence v materialnem knjigovodstvu, še manj pa v finančnem. Zaloge močno vplivajo na zaključni račun podjetja, tudi zato je materialna služba tako pomembna.

Kot že rečeno, z izdanimi navodili za materialno poslovanje se nismo rešili problema. Zajemali smo si le enotnost poslovanja in zakonitost. Tudi to je korak naprej. Občasna instrukcija in kontrola skladišč pa mora najti svoje mesto le v uspešnem in vzornem delu.

Niko Višnar

KAKO GRADIJO NA HOLANDSKEM

Sistem »Rottinghuit« — montaža

Kot v mnogih drugih deželah si tudi na Holandskem prizadevajo, da bi čimhitreje in čimceneje gradili. K temu je pripomogel tudi razvoj novih metod gradnje.

V prvih povojnih letih je mnogo gradbenih podjetij in arhitektov pričelo poskušati okrog štirideset sistemov netradicionalne gradnje. Tako so v nekaj letih zgradili na ta način ca. 65.000 stanovanj. Izvedbe vseh teh sistemov niso bile najbolj ekonomične, vendar se je pokazala pozitivna stran nekaterih. Primanjkuje gradbeni material, opečne izdelke in les so pretežno zamenjali z betoni z dodatki lahkih materialov. Iz ruskih še danes pridobivajo opečni drob, uporabljajo ga za enozrnatne betone. Prednost teh sistemov je tudi v tem, da se je z novimi metodami znatno zmanjšalo število zaposlenih na gradbišču. Pri montaži glavnih elementov je bilo moč postopno zamenjati manjkajoče kvalificirane delavce z nekvalificiranimi.

Od navedenih prvotnih sistemov se jih je v konkurenci obdržalo in izpopolnilo le osem. Vsako večje gradbeno podjetje ali gradbena družba s svojim sistemom ali patentom še dalje izpopolnjuje in poenostavlja posamezne ali celotne konstrukcije, ki se delijo v montažne elemente, in tako z minimalnimi stroški spreminjajo betonarne v stanovanjske tovarne. Začetih objektov med gradnjo ni mogoče spreminjati. V zvezi s tem se izognejo nepotrebnim stroškom, ker so elementi v stanovanjski tovarni v glavnem že izdelani.

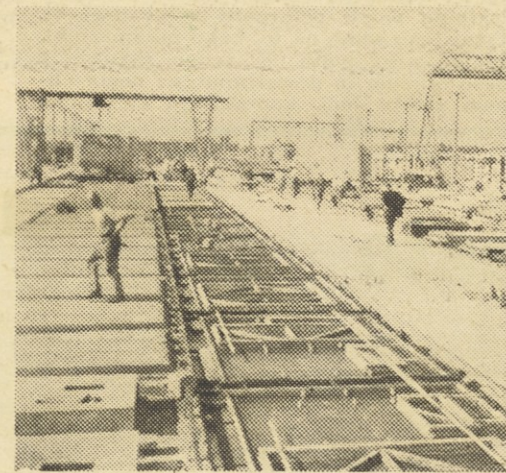
Nadaljnji važen činitelj industrijske gradnje sta točno normiranje in tipizacija. Pri tem zavzemajo važno vlogo tudi analitiki. Po predračunu in po pokalkulacijah

ugotavljajo dobičke in stvarne stroške gradbenih storitev. Da ne pride do nezaželenih podatkov, analitiki 14-dnevno ali tedensko ugotavljajo in primerjajo finančni in terminski plan po izvršenih količinah in izplačanih mezdah.

Po teh podatkih je možno prevzemati nova dela po vnaprej točno določenih cenah iste ali slične tipe. Omenil sem 8 sistemov gradnje, vsak od teh se razlikuje po načinu montaže, delno v osnovnem gradbenem materialu in tudi po razvrstitvi stanovanjskih prostorov.

Sodelovanje med arhitektom in izvajalcem gradbenih del je velikega pomena. Večletne pogodbe z investitorjem, izvajalcem in arhitektom omogočajo tesnejše sodelovanje. Arhitekt spozna kvalitete izvajalca, njegovo strojno opremo in organizacijsko sposobnost. Pri izdelavi detajlov za montažne elemente sodeluje z gradbenim vodstvom, s tem odpravi različne pomanjkljivosti. Vgrajene instalacije vozijo po najkrajši poti do mesta uporabe. Zato odpadejo pri montaži neprijetnosti pri vezavi.

Industrijska gradnja že v večji meri izpodriva tradicionalen način. Saj je neprimerno večja produktivnost, tudi stroji so boljše izkoriščeni pri montažnem sistemu. Izvežbanost delavcev je na višku, ker določene brigade že leta opravljajo vedno enako delo,

Stanovanjska tovarna — sistema »Rottinghuit«

zato že poznajo v detajle celoten proces montaže. Tudi tehnični in delovodski kader daje zavidanja vredne doprinos na samih deloviščih z dobro organizacijo, sistematičnostjo dela, s treznim presojanjem in s samoiniciativo. Pravilen odnos do podrejenih harmonično povezuje delavce z vodilnim kadrom in ustvarja medsebojno zaupanje, zaradi česar tudi uspeh uspeh ne izostaja.

Cene stanovanj posameznih sistemov so se v zadnjem času že močno zblizale. Če vzamemo na primer normirano delavsko stanovanje s povprečno 100 m² ali 260 m², se giblje cena od 15.000 do 17.000 guld. Dober del te razlike odpade tudi na samo fundiranje in transport za oddaljena gradbišča od betonarn ali stanovanjske tovarne. Nadalje se v nekaj primerih ta razlika zalo izenači, če upoštevamo, da je gradnja pri nekaterih sistemih zelo hitra. S tem se skrajša doba zavarovanja objekta, ki je med gradnjo zelo visoka, amortizacija pa nastopi hitreje po vloženem kapitalu.

V primeru prodaje stanovanj, kapital hitreje kroži in se vrača nazaj investitorju. Tu je nekoliko faktorjev, ki upravičujejo trenutno razliko dražjih gradbenih storitev.

Nekoliko podrobnosti industrijske gradnje posameznih sistemov nam daje naslednja slika. Dva 32-stanovanjska montažna bloka nam služita kot merilo za čas gradnje do III. faze. Izvzeti so temelji in temeljne plošče.

System AIRIY: montažna gradnja z malimi bloki, zunanje lice tvori hkrati fasado, so-votlaki. Mešanica betona dodajajo lahke žindre. Po naročilu dodajajo fasadnim elementom tudi barvo. Strop tvorijo polne križem armirane plošče. Balkoni in stopnišča so montažni. Zaposlenih 14 delavcev, čas gradnje 2 meseca.

System B. B. B.: montažna gradnja z malimi elementi (votlaki) k mešanici betona dodatek lave in žindre. Predelne stene so montažne, 10 cm debele. Stropna konstrukcija, montažne betonske plošče z zračnimi kanali, dodatek žindre. Sirina stropnih elementov 134 cm, spodnja ploskev oziroma stropna, gladek beton, kateri se pri izgotavljanju samo pobeli s kristalnim apnom. Balkoni, podesti in stopnišča so montažni. Fasada obložena s fasadno opeko. Čas gradnje 7 tednov, zaposlenih 18 delavcev.

System B. M. B.: montažna gradnja s srednje velikimi elementi. Višina elementov tvori polovico etaže. Osnovni material je enozrnat opečni beton. Zunanji elementi so s sidri vezani na strojno izdelani polopečni fasadni zid, z vmesno zračno izolacijo. Strop in podeste tvorijo montažne, gladko izdelane plošče z zračnimi kanali. Stopnišča in balkoni so montažni. Strop ostane neometan. Predelne stene so iz lava elementov debeline 5–10 cm. Zaposlenih 8 delavcev porabi za gradnjo 6 tednov.

System COIGNET: montažna gradnja z velikimi elementi. Tvorijo etažno višino, v širino pa po eno steno v stanovanjskem prostoru. Obodni elementi so sestavljeni oziroma vezani iz izolacijskega betona, plast trdnega betona in kot fasadni sloj, drobno zrnati prani prodec. Strop so montažne plošče z gladko površino brez ometa, med nosilnimi rebri je kot polnilo lava-beton. Stopnišča, podesti in balkon so montažni elementi. Čas gradnje traja s 6 delavci 5 tednov.

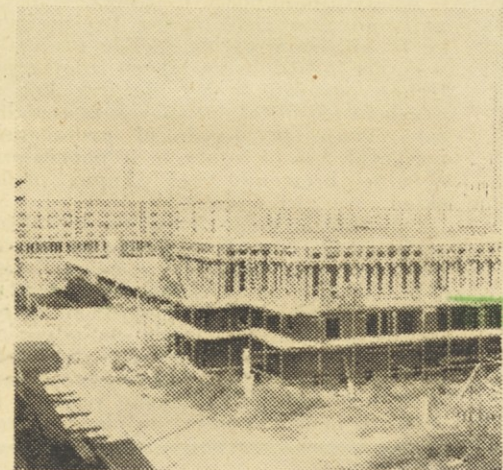
System KORELBETON gradnja in montažna. Prednost tega sistema od tradicionalnega načina je v dobro izdelanih montažnih opazih. Obodne stene in plošče za opaženje so v dolžini dilatacije ali celotne etaže. Tako zaopazene etaže zabetonirajo z enozrnatim opečnim betonom do plošče. Debelina opečnih zrn je v meji od 15–24 mm. Opaži se z betonom zalijejo brez vibriranja, zaradi česar imajo tudi dolgo življenjsko dobo. Pri 80–100-kratni uporabi je možno izrabljene dele elementov zamenjati z novimi. Amortizirajo se pri 15-kratni uporabi. Stropna plošča je zalita v dvoplastnem enozrnatem betonu. Prvi sloj debeline je 5 cm, v katerem je pozitivna armatura, je zalit z opečnim betonom granulacije do 15 mm. Drugi sloj debeline 15 cm iz granulacije zrn 15–24 mm. Cena enozrnatih betonov je zelo nizka in tudi opaži so poceni pri mnogokratni uporabi. Fasada je obložena s fasadno opeko. Doba gradnje je nekoliko daljša in traja s ca. 36 delavci 5 mesece.

Skladišče elementov »Rottinghuit«

System MUWI: montaža z malimi bloki-votlaki. Po montaži sten in stropa s prednapetimi T-nosilei se stene zalijejo z betonom. Stropna polnila med T-nosilci in montažnimi bloki so izdelani iz mešanice mivke, lave in cementa. Višino vsake etaže oblikuje betonski venec, ki služi hkrati kot podstavek za fasadno oblogo. Fasado je možno oblagati od zgornje etaže navzdol. Balkoni in stopnišča so montažna. Čas gradnje 16 delavcev, 7 tednov.

System ROTTINGHUIS: montažna gradnja z velikimi betonskimi elementi. Ti tvorijo višino etaže, v širino pa po eno steno v stanovanjskem prostoru. Podesti, stopnišča, balkoni in stropni elementi so montažni. Stropni elementi so iz nosilnega okvira,

Sistem Korel beton

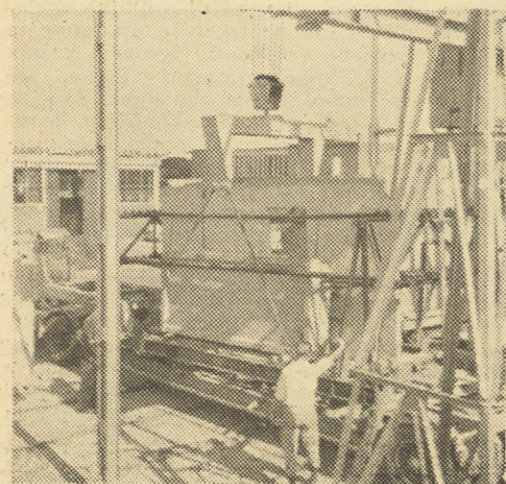
dveh vzdolžnih reber in ene prečne vmesne vezi. Pri vseh elementih je dodatek k betonu določen del žindre. Opečna fasadna obloga je ločena od montažnih elementov z zračno plastjo, vendar vezana medsebojno s pocinkano žico zaradi stabilnosti obloge. Montaža traja s 6 delavci 4 tedne.

System DURISOL: montažna gradnja z malimi bloki-votlaki. Osnovni material je mešanica iz cementa in obljanja. Po montaži etaže in opažu plošče se stene napolnijo z betonom. Stropna konstrukcija je betonirana na licu mesta. Durisol elemente uporabljajo tudi kot polnilno zidovje pri skeletih. Durisol armirane plošče, v razponu dva do šest metrov, služijo kot kritina industrijskih objektov, nearmirane plošče pa kot obloga jeklenih ogradi objektov, ki služijo v različne namene. Toplotna izolacija fasadne plošče 10 cm debeline z obojestransko strojno izdelanim ometom v tovarni ustreza toplotni izolaciji opečnega zidu debeline 30 cm z obojestranskim ometom.

K tej vrsti sistemov še nekaj splošnih podatkov. Kletni prostori betonirani na kraju samem ali iz montažnih elementov ostanajo vsi v surovem stanju (neometani). Ometavanje, kjer pride v poštev, je v večji meri strojno in v tankih plasteh. Za fino obdelavo sten in stropov služi mavčna prevleka. Stene v stanovanjskih prostorih so obložene s tapetami različnih vzorcev. V kuhinjah, stopniščih in sanitarnih prostorih že uporabljajo cenene betonske oljnate barve, ki dajo zelo dober videz. Tlaki v stanovanjskih in kuhinjskih prostorih so iz raznih podolitov ter lepljeni na podlago izravnalnega betona, ki mu dodajajo žagovino. Fasade niso dovolj pester zaradi enakomernih opečnih oblog. Več skrbi posvečajo ureditvi okolice z izrazitimi nasadi.

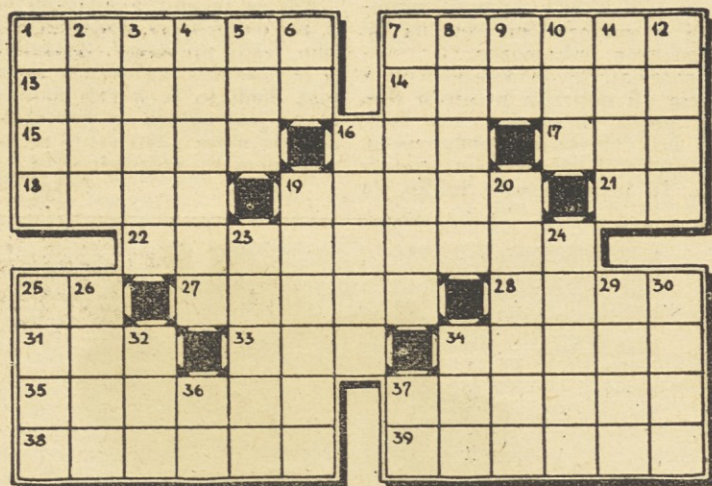
Za zaključek naj še dodam, da praksa, ki sem je bil deležen s strani našega podjetja, ni bila zaman. S pridobljenimi izkušnjami bo imel koristi naš kolektiv in tudi moji sodelavci.

A. Špindler

Nakladanje montažnih elementov

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. žamet, 7. glavno mesto bratske republike, do katerega je več sektorjev avto ceste gradilo naše podjetje, 13. Vzhod, Jutrovo (v imenu ekspresnega vlaka, ki vozi skozi Jugoslavijo), 14. sovražiti, črtiti, 15. domače žensko ime, 16.

sanje, 17. konec šahovske igre, 18. časovni prislov (... ko prej), 19. življenje nevarna snov, 21. kemični znak za nikelj, 22. naš delavec, ki je bil na podlagi Pravilnika o nagrajevanju v lanskem IV. tromesečju najbolje ocenjen, 25. različna

soglasnika, 27. veliko bolgarsko pristanišče ob Črnem morju, 28. okrajšano moško ime, 31. stvar, predmet, 33. drugo ime za udava, kačo velikanka, 34. kraj pri Ljubljani, kjer je naše podjetje zgradilo silos in hladilnico, 35. zelo trda kovina, iz katere so konice nalivnih peres, 37. jahališče, arena v cirkusu (mnostvo), 38. kraj pri Kopru, kjer smo zgradili poslopje tovarne ključavnic »Lama« in sadno hladilnico, 39. oskrbovalec vrtov in nasadov.

Navpično: 1. borba s pestmi, 2. ime velikega jezera v Sibiriji, 3. mera v glasbi, enakomerno menjava, 4. velik gradbeni stroj, kakršnega smo pred kratkim nabavili s Poljske, 5. pritok Save na hrvaško-bosanski meji, 6. začetnici jugoslovanskega izumitelja, ki je deloval v Ameriki, 7. skromna, nezahtevna, 8. predsednik DS gradbenega vodstva Celje, 9. različna soglasnika, 10. glavno mesto Italije, kjer bo letos olimpiada, 11. nevaren zemeljski plin, 12. obstajati, 16. naslovna oseba čudovitega romana danskega pisatelja Andersena-Nexöja, po katerem je bil posnet tudi film »Sirota...«, 19. mehanske naprave, ki omogočajo večjo storilnost v gradbeništvu, 20. dragocenc, pretirano

natančen človek, 25. judovski duhovnik, 24. moten, neprozoren, 25. korist, 26. enote za merjenje, 29. cvetlica, 30. drugo ime za Madžara, 32. cigaretni ogorek, 34. kratica za Združeno arabsko republiko, 36. pritrilnica, 37. začetnici starejšega slovenskega elektrotehnika in šahovskega vele mojstra.

RESITEV KRIŽANKE

vodoravno: 1. Grintovec, 9. klas, 13. rekorder, 14. Drava, 15. as, 16. smet, 17. slikam, 18. dol, 20. atentator, 22. Irak, 24. ira, 25. nit, 27. srk, 29. apo, 31. kepa, 33. stolpnica, 36. nor, 37. smoter, 38. tete, 40. SN, 41. revir, 42. renegati, 44. brom 45. makaronar.

Vse v presežkih iz Škofje Loke

Najvestnejši vratar je prav gotovo vratar škofjeloškega lesnega obrata, ki hoče na prvi klic tuje sirene nemudoma »zasvirati« tudi

na obratno sireno, čeprav ne ve, za kaj gre. Vzrok je bil seveda »prva sobota v mesecu«. To pa je bilo v sredo 25. novembra ob enih popoldne.

Najtežje opravilo mladega tajnika iz Škofje Loke, kakor sam pravi, je priključiti po telefonu ljubljanski Gradis in dobiti solidno nagrado. Vse kaže, da je linija v obeh smerih »preozka«.

Najgospodarnejši je naš nabavni ki tako varčuje s pisarniškimi materialom, da zapiše zapisnik zasedanja delavskega sveta tudi na zavojni papir, v katerem si je prinesel malico, seveda, če ni kaj drugega pri roki. Vsa sreča, da ne nosi malice v polivinilnih vrečkah, sicer bi ostali še brez zapisnika.

Najgospodarnejši je naš nabavni, običnega zbora sindikalne podružnice je pretekli mesec sklical sejo izvršnega odbora podružnice in kar med vrati odložil predsedništvo. Morda v strahu pred kritiko na bližnjem običnem zboru.

Opomba uredništva: Največji »vice« tega pisanja pa je v tem, da gre piscu toliko po glavi presežek, da je presežnik (tretjo stopnjo pridevnika — n. pr. I. goreč, II. gorečnejši, III. najgorečnejši) zamenjal z njim!